

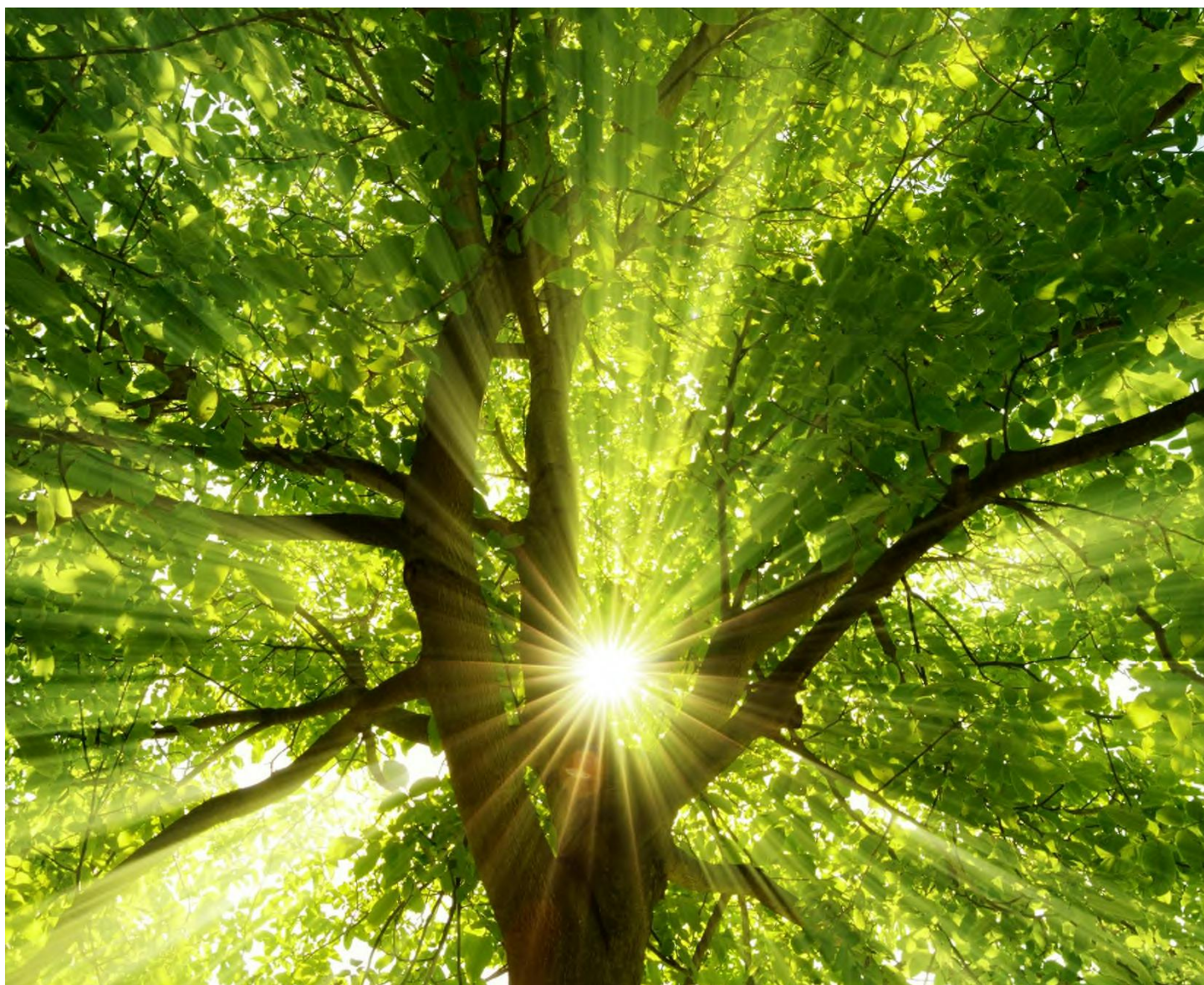
Bjorli Utvikling AS

► **Områderegulering Bjorli**

Oppsummering av innkomne innspill med kommentarer

Varsel om oppstart og høring av planprogram

Oppdragsnr.: 5203602 Dokumentnr.: v_4 Versjon: E01 Dato: 2021-03-22

Oppdragsgiver: Bjorli Utvikling AS
Oppdragsgivers kontaktperson: Oddbjørn Vassli
Rådgiver: Norconsult AS, Skansen 2E, NO-2670 Otta,
Oppdragsleder: Petter Kittelsen
Fagansvarlig: Petter Kittelsen
Andre nøkkelpersoner: Line Brånå Bergum

E01	2021-03-22	Oppsummering og vurdering av merknader	LIBBE	PEHKI	LIBBE
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

1 ►Sammendrag

Dokumentet er en oppsummering av merknadene som har kommet inn i forbindelse med varsel om oppstart og høring av planprogram for områderegulering Bjorli. Oppstart og høring av planprogrammet ble annonsert 17. september 2020 med en høringsfrist 6. november. I forbindelse med oppstart av områderegulering for Bjorli, er det kommet inn 16 merknader. I tillegg til kommentarer til planprogrammet inneholder uttalelsene innspill til planen.

Underveis i planarbeidet ble det et behov for å inkludere noe mer areal som ligger utenfor det planområdet som opprinnelig var varslet. Hensikten med å innlemme dette området er å sikre deler av et potensielt utbyggingsområde. Med bakgrunn i dette ble det sendt ut et varsel datert 27.01.21, om utvidelse av planområde til aktuelle myndigheter og grunneiere. Høringsfristen ble satt til 19.02.21, og det er kommet inn 3 innspill i forbindelse med dette varselet.

I det følgende følger en oversikt over de innspill som er mottatt. Disse er oppsummert og kommentert.

Innhold

1	► Sammendrag	3
2	Oppsummering og vurdering av merknader i forbindelse med varsel om oppstart og høring av planprogram	5
2.1	Lesja fjellstyre, datert 20.10.20	5
2.2	Dovre fjell nasjonalparkstyre, datert 21.10.20	6
2.3	Statens vegvesen, brev datert 28.10.20	8
2.4	NVE, datert 04.11.20	9
2.5	Bjorliberget Hytteforening, brev datert 04.11.20	11
2.6	Liv Grøtvedt m/familie (hytte i Bøvervegen 95), brev mottatt 04.11.20	12
2.7	Mattilsynet, brev datert 05.11.20	13
2.8	Harald Nystuen, e-post datert 06.11.20	14
2.9	Bjorli Fritidsbolig Forening, brev datert 06.11.20	15
2.10	Bjorli Lesja Løypelag, e-post datert 06.11.20	16
2.11	Nasjonalparkstyret for Renheimen, brev datert 02.11.20	17
2.12	Villreinnemda for Snøhetta og Knutshø, brev datert 06.11.20	20
2.13	Bjorli Beitelag, e-post datert 06.11.20	20
2.14	Innlandet fylkeskommune, brev datert 05.11.20 (mottatt 05.11.20)	21
2.15	Snøhetta villreinutvalg, brev datert 12.11.20	28
2.16	Fylkesmannen i Innlandet, brev datert 16.11.20	30
3	Oppsummering og vurdering av merknader i forbindelse med utvidet planområde	36
3.1	Statsforvalteren i Innlandet, brev datert 02.02.21	36
3.2	Innlandet fylkeskommune, brev datert 17.02.21	36
3.3	NVE, brev datert 16.02.21	36

2 Oppsummering og vurdering av merknader i forbindelse med varsel om oppstart og høring av planprogram

2.1 Lesja fjellstyre, datert 20.10.20

Oppsummering

Planområdet berører ikke Dalsida statsallmenning, men planlagt skitrekk og hyttebygging i planområdet vil kunne påvirke villreinen i Snøhetta villreinområde. Over halvparten av planområdet ligger innenfor det som er definert som villreinens leveområde. Skitrekk, veier og gondol er tiltak som vil gjøre det sentrale leveområdet for villreinen i Snøhetta vestområde lettere tilgjengelig. Dette vil igjen føre til økt ferdsel og forstyrrelse av villreinen. Spesielt sommerstid hvor utfarten i dag er relativt begrenset.

Det er positivt for lokalsamfunnet at det utarbeides en helhetlig plan for videreutvikling av Bjorli som destinasjon. For at planen skal nå mål om bærekraft må tilrettelegging for økt aktivitet skje utenfor villreinområdet. Kanalisering av ferdsel utenom disse områdene bør være en bevisst strategi. Før man fronter Bjorli som en innfallsport til Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Reinheimen nasjonalpark er det viktig at dette ikke går imot besøksstrategiene for disse områdene (under utarbeiding).

Hovedkonklusjonen fra utviklingsplanen Rapport 2019/22 var at Bjorli bør utvikles basert på en kompakt og helhetlig arealbruksstrategi. Fokus på økt aktivitet under tregrensa og fortetting av allerede utbygde områder nede i bygda vil ivareta både hensynet til økt næringsaktivitet og begrense den negative effekten på naturverdiene.

Følgende vedtak i Lesja fjellstyre er enstemmig:

Det er positivt for lokalsamfunnet at det utarbeides en helhetlig plan for videreutvikling av Bjorli som destinasjon. Hensynet til villreinen og dens leveområde må ivaretas gjennom planprosessen. Økt aktivitet på Bjorli bør ikke gi økt ferdsel inn i villreinområdet. Dette bør være en bevisst strategi.

Økt aktivitet under tregrensa og fortetting av allerede utbygde områder nede i bygda vil ivareta både hensynet til økt næringsaktivitet og begrense den negative effekten på naturverdiene. Lesja fjellstyre støtter derfor hovedkonklusjon i «Rapport 2019/22, Utviklingsplan for Bjorli» som sier at Bjorli bør utvikles basert på en kompakt og helhetlig arealbruksstrategi.

Forslagstillers kommentar

Bjorlihø og Bjorlitoppen ligger innenfor det området som er definert som villreinens leveområde. Skiheis og nedfartstraseer vil komme i berøring med det definerte leveområdet. Areal for nye alpintraseer ligger også inne i gjeldende kommuneplanens arealdel. Planforslaget vektlegger utbygging og økt aktivitet utenfor villreinens leveområde.

En vurdering av planlagte tiltak i forhold til konsekvensene for villrein fremgår av konsekvensutredningen. Vurderingene gjøres basert på eksisterende kunnskap, da det foreligger godt kunnskapsgrunnlag. Regionalplan for Dovrefjell legges til grunn for planarbeidet. Bjorli ligger i område BO hvor arealbruken i henhold til retningslinjene fastsettes i arealplaner.

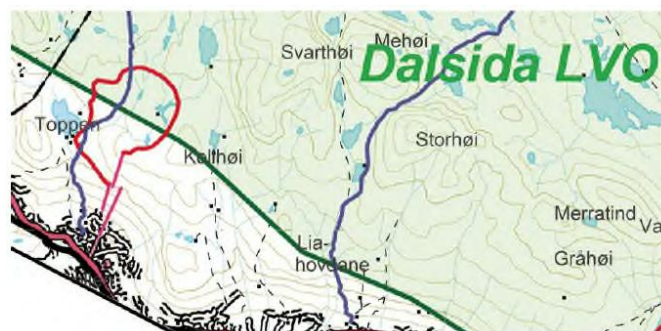
Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.2 Dovrefjell nasjonalparkstyre, datert 21.10.20

Oppsummering

Områdereguleringen omfatter en del av villreinens leveområde, men berører ikke Dalsida landskapsvernområde direkte. Området mellom Bjorlitoppen og Bjorlihø ligger innenfor planområdet og villreinens leveområde, men ligger utenfor landskapsvernområdet. I forslaget til planprogram går det fram at naturmangfold er et av flere tema som skal utredes i planprosessen, bl.a. villreinens arealbruk. Basert på eksisterende kunnskap skal det gjøres en vurdering av planlagte nye tiltak i forhold til konsekvensene for hensynskrevde arter som villrein og annet hjortevilt. Forholdene for viltet skal vurderes og nødvendige avbøtende tiltak skal omtales og innarbeides i planen.

Friluftsliv er et annet tema som skal utredes i planprosessen. Temaet omfatter allmenhetens ferdsel og bruk av natur- og friluftsområder. Friluftsliv er en viktig interesse på Bjorli, og Bjorliområdet har alpinanlegg, flere godt preparerte skiløyper og en del turstier. Det går blant annet turstier opp mot fjellet på begge sider av elva Bøvre, og det går stier opp til Bøverbotten og Bjorlitoppen. Skiløypa «Fjelløypa» går fra toppen av fjellheisen på Bjorli, forbi Kollhøi og Bøvertjønnin, ned i Bøverbotten og ned skogslia til Bjorli Skisenter. Strekingen Bøverbotten - Kollhøi ligger i Dalsida landskapsvernområde.

Kart 1: Utsnitt av kartvedlegg 3 i forvaltningsplanen – friluftsliv, merkede stier og løyper.

Bjorli Lesja Løypelag SA har tillatelse fra Dovrefjell nasjonalparkstyre til å trække Fjelløypa med tråkkemaskin og snøskuter i vintersesongene 2018-2021, fra sesongstart til 20. april hvert år eller til 3. påskedag hvis denne kommer senere. Dette er en tillatelse som kan fornyes for 4 år om gangen.

Det foreligger et godt kunnskapsgrunnlag om villreinens arealbruk i bl.a. NINA Rapport 800 (2012) Villreinen i Snøhetta- og Knutshømrådet og NINA Temahefte 51 Horisont Snøhetta (2013).

Alpinsenteret på Bjorli og fjellområdene nord for Bjorli er omtalt i NINA-Rapport 800 (2012) Villreinen i Snøhetta- og Knutshømrådet. I rapporten (s. 79-80) går det bl.a. fram:

Alpinsenteret på Bjorli har utviklet seg til å bli et av landets store vintersportssteder. Dette genererer ferdsel og vintersportsaktiviteter inn i vestområdet og de vestlige deler av reinens vinterbeite områder. Hensynet til villrein har vært et tema i forhold til framtidig utvikling og tilrettelegging også i Bjorliområdet. Området ble derfor utpekt til å være et fokusområde for FoU-prosjektet i Snøhetta. (...)

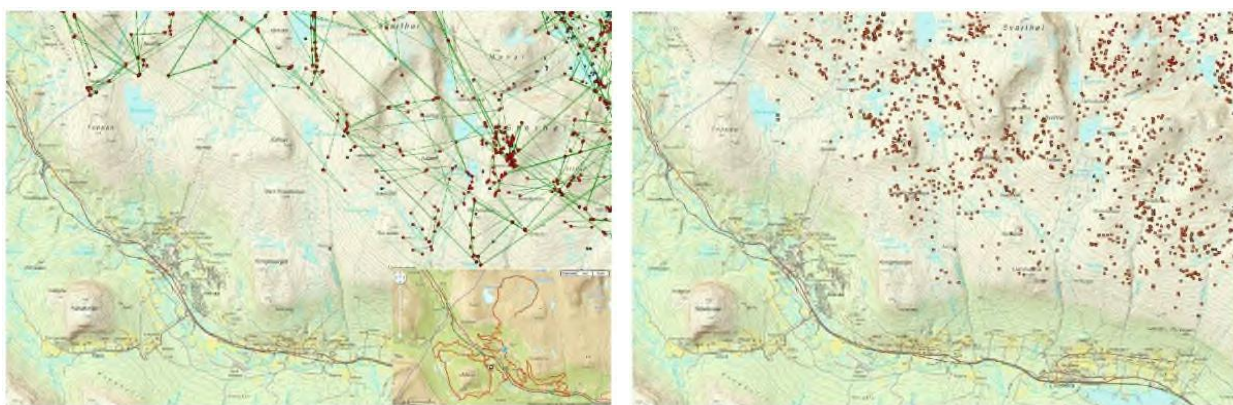
Denne delen av Snøhettaområdet er relativt marginalt hva angår vinterbeiter, og det er først når en kommer nord og øst for Svarthømrådet at en finner vinterbeiter av betydelig omfang. Dette gjenspeiles i de GPS-merka dyras bruk av dette området. (...)

Det er særlig i forhold til den permanente løypa som går inn rundt Bøvertjønnene og mot Mjølrakkhaugen og Bøverhø at villreinen har vært et tema. Tidligere beitegranskninger i Snøhetta har påvist at det er noen vinterbeiteressurser også i nærområdet til denne løypa, men i mer beskjedent omfang enn det vi finner lengre øst. GPS-dataene (...) viser at reinen til en viss grad benytter dette området, men vi kan ikke med dette datagrunnlaget vurdere hvorvidt denne løypa medfører en generell verdiforringelse av dette området. På et generelt grunnlag vet vi at systematisk ferdsel vil kunne fortrenge reinen fra beiteområder. I dette

tilfellet vil vi vurdere det berørte arealet og kvaliteten på disse områdene som såpass liten at vi ikke vurderer den eventuelle betydningen dette måtte ha for reinen i vestområdet som betydningsfull.

Problematikken rundt villrein og alpinanlegg er ofte i hvilken grad heisanleggene gir et grunnlag for ferdsel som dreneres inn i viktige vinterbeite eller trekkområder. (...) På Bjorli (...) går dagens løyper ikke så langt inn i fjellmassivet at de berører det vi oppfatter som de viktige vinterbeiteområdene for reinen i Snøhetta vestområde. (...)

De eksisterende skiløypene i Bjorliområdet ligger stort sett nede i dalen og bygdenært. En framtidig utvikling som vektlegger tilrettelegging langsmed dalen, vil være skånsomt mht. villrein og villreinens bruk av fjellområdene nord for Bjorli.

Figur 52a og 52 b i NINA Rapport 800 viser at villreinen brukte fjellområdet i nærheten av Bjorli forholdsvis lite i prosjektperioden både om vinteren og sommeren. Dette er et tegn på at ferdselen i dette fjellområdet den gang var så stor at villreinen unngikk å oppholde seg der, og slik er det sannsynligvis også fortsatt.

I forslaget til planprogram for områdereguleringen går det bl.a. fram at gode friluftsmuligheter er viktig for utvikling av reiselivs- og hyttedestinasjonen, og at en viktig forutsetning for områdereguleringen er å ta hensyn til eksisterende stier, løyper og friluftsliv i området og bygge videre på dette i planleggingen slik at nye områder sikres god tilgang, og at ny utvikling kan bidra til ytterligere styrking / utvikling av tilbudet.

Utbygging av nye alpin- og reiselivsbygg og hytteområder på Bjorli vil ikke påvirke villreinen direkte, men vil påvirke villreinen indirekte fordi økt ferdsel i villreinens leveområde i fjellområdet nord for Bjorli vil påvirke villreinens bruk av dette området.

Det bør derfor ikke legges til rette for flere skiløyper og turløyper i fjellområdet nord for Bjorli og i Dalsida landskapsvernområde. Formålet med Dalsida landskapsvernområde er bl.a. å ta vare på et sammenhengende leveområde for villreinen i Snøhetta villreinområde, jf. verneforskriften § 2.

Dalsida landskapsvernområde er vernet mot alle tekniske inngrep eller tiltak som «vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter», og det er bl.a. ikke tillatt å etablere og merke turstier, jf. verneforskriften § 3, pkt. 1.1, men Dovrefjell nasjonalparkstyre kan gi tillatelse til opparbeiding og merking av nye turstier og løyper i landskapsvernområdet, jf. verneforskriften § 3, pkt. 1.3 k.

Naturmangfoldloven har også en bestemmelse i § 49 om utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde: Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.

Hvis det planlegges nye skiløyper og / eller nye turløyper i fjellområdet nord for Bjorli, ber Dovrefjell nasjonalparkstyre om å få tilsendt forslag til områderegulering på høring.

Forslagstillers kommentar

Det planlegges ikke flere skiløyper og turløyper i fjellområdet nord for Bjorli eller i Dalsida landskapsvernområde. Løyper og forbindelser til området utenfor planområdet er sikret. Dagens begrensninger på tråkking av Fjelløypa innarbeides i planbestemmelsene.

Det er Regionalplan for Dovrefjell som legges til grunn for planarbeidet. Bjorli ligger i område BO hvor arealbruken i henhold til retningslinjene fastsettes i arealplaner.

Dovrefjell nasjonalparkstyre vil få tilsendt forslag til områderegulering på høring. Merknaden er ikke av slik karakter at planprogrammet forandres. Innspillet legges til grunn for utarbeidelse av planforslaget.

2.3 Statens vegvesen, brev datert 28.10.20

Oppsummering

Planforslaget legger opp til en utvikling og fortetting av sentralområdet rundt dagens skiheiser, med etablering av et nytt skitrekk i området, og konsentrasjon av serverings- /servicetilbud og publikumsfunksjoner. Planprogrammet vurderer adkomsten til område fra europaveg 136 (E 136) til å ha tilstrekkelig kapasitet. Denne vurderingen støtter Statens vegvesen, som ikke vil kreve ytterligere utredning/trafikkanalyse for tilknytningen til E136.

Vi stiller oss positiv til at videre planarbeid vil vurdere alternativer for å redusere bilbruken internt i planområdet. Dette vil også få betydning for trafikksikkerheten innad i området.

Utover det har ikke Statens vegvesen merknader til planprogrammet og oppstart av planarbeidet.

Forslagstillers kommentar

Tilbakemeldingen om at Statens vegvesen støtter at atkomst til område har tilstrekkelig kapasitet, og at det ikke kreves ytterligere utredning/trafikkanalyse for tilknytningen til E136 legges til grunn for videre arbeid.

Medfører ikke endringer av planprogrammet.

Vegvesenets standarder legges til grunn for vegprosjektering av hovedvegene i feltet. Planbeskrivelsen redegjør for typiske tverrsnitt av ulike veger samt dimensjonering av veganleggene.

2.4 NVE, datert 04.11.20

Oppsummering

Planområdet omfatter et varig verna vassdrag (Rauma/Bøvre/System) med svært mange sidevassdrag, store områder innenfor aktsomhetsområder for flom og noen områder som består av aktsomhetsområder for skred i bratt terreng. Utbyggingsformålet med alpinanlegg, hytter, reiselivsanlegg og infrastruktur krever en helhetlig tilnærming og nødvendig avklaring til naturfare og overvann. NVE forventer at dette avklares i denne planprosessen.

Verna vassdrag

Rauma med sidevassdrag er omfattet av verneplan for vassdrag og innenfor et 100 meters belte langs vassdraget gjelder Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag. Omlegginger og inngrep i slike vassdrag vurderes strengere enn andre vassdrag for å kunne ivareta verneverdiene. Verneverdiene er knyttet til størrelsen og beliggenheten for vassdraget, det er breer, elver og vann som sentrale deler av et kontrastrikt og variert landskap som strekker seg fra vannskillet mot Trøndelag til kysten på Møre. Hovedelva er den største dreneringsveien mellom indre Østlandet og Nordvestlandet. Det er høye fjellområder som sammen med en stor og markert hoveddal med flere sidedaler, er karakteristiske hovedformer. Kraftige elver er stedvis svært fremtredende i landskapet. Elveløpsformer, isavsmeltingsformer, aktive prosesser i avsetninger og fjell, botanikk, landfauna og vannfauna inngår som viktige deler av naturmangfoldet vi finner i vassdraget. Det er videre store kulturminneverdier og vassdraget er viktig for friluftslivet.

Vassdragsvernet er et vern mot vannkraftutbygging, og ikke et formelt vern mot annen virksomhet. Stortinget har imidlertid forutsatt at verneverdiene i vernede vassdrag skal søkes ivaretatt også mot andre inngrep enn kraftutbygging. Dette innebærer at alle myndigheter som forvalter lovverk som styrer inngrep og tiltak som kan påvirke verneverdiene, har ansvar for å følge opp vassdragsvernet.

Dette er fastsatt en forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1994-11-10-1001> . Disse gjelder for et 100 meters belte på hver side langs disse vassdragene. Vannressurslovens kapittel 5 har videre egne bestemmelser om vernede vassdrag.

NVE vil vurdere inngrep i vassdraget i forhold til vannressursloven §§ 8 og 35 (konsesjonsplikt). Vi varsler derfor om at dette vil kreve tilstrekkelig dokumentasjon av både gjennomførte og planlagte vassdragstiltak slik at vurdering av sum-effekter er mulig i planprosessen. Gjennom tilstrekkelig dokumentasjon av alle relevante tiltak innenfor vassdragets 100-meters belte og konsekvenser av disse kan NVE benytte vannressursloven § 20 som samordner konsesjonsbehandlingen i områdereuleringsplanen, dersom det ikke er nødvendig med tiltak som ikke kan reguleres etter plan- og bygningsloven. Men dette krever at tiltakene er tilstrekkelig dokumentert og konsekvensutredet. Følgende tiltak som NVE er kjent med pr. nå, er relevante for en slik sum-vurdering:

- ☐ Endringer i vannstreng/påvirkning av vannføring
- ☐ Kryssinger
- ☐ Byggetiltak og andre inngrep i 100 meters beltet langs vassdrag
- ☐ Tiltak i selve vannstrengen
- ☐ Sikringstiltak i vassdrag

Vi anbefaler at summen av alle inngrep som kommer i konflikt med vassdraget og 100 meters beltet begrenses, og at det ses på alternative løsninger for å begrense sum-effektene og negative konsekvenser for verneverdiene i vassdraget.

Naturfare og overvann

Overvann og flom må sees i sammenheng og det må lages en helhetlig plan for dette innenfor hele planområdet, selv om deler av byggeområdene ikke skal detaljreguleres i denne planen. Før byggetiltak kan iverksettes må det foreligge tilstrekkelig dokumentasjon på at byggetiltak og tilhørende uteoppholdsareal tilfredsstiller sikkerhetskrav gitt i byggt teknisk forskrift kap. 7. Det betyr at dokumentasjon av reell fare må være avklart på dette plannivået, selv om deler av planområdet har krav om detaljregulering i en senere fase.

Dersom man planlegger tiltak innenfor aktivt flomareal, for eksempel sikringstiltak, så må også konsekvenser av disse tiltakene utredes.

Flom, erosjon og overvann må sees i sammenheng og kan kreve at man må se på forhold også utenfor planområdet. Tilstrekkelig sikkerhet skal være avklart i tråd med byggt teknisk forskrift og vannressursloven §§ 5, 8 og 35.

Utover øvrige har NVE gitt generelle tilbakemeldinger.

Forslagstillers kommentar

Naturfare og overvann er viktige temaer i planarbeidet. Det er utarbeidet egne notat med hensyn til avklaringer i forhold til dette som ligger til grunn for planforslaget. Rapporter som er utarbeidet tidligere legges til grunn for deler av området, særlig med tanke på sentrumsområdet og øst for dagens skitrek.

§ 20 åpner for at vassdragsmyndigheten kan fastsette at det ikke er nødvendig med konsesjon etter vassressursloven dersom et tiltak behandles etter annen særlov. Forutsetningen for at det likevel ikke er nødvendig med konsesjon etter vannressursloven for et konsesjonspliktig tiltak etter § 8 er at behandlingen etter annet lovverk ivaretar de hensyn som vannressursloven skal ivareta. Det legges til grunn at tiltakene er tilstrekkelig dokumentert og konsekvensutredet gjennom områdereguleringen.

Anbefaling om at alle inngrep i konflikt med vassdraget og 100-meters beltet begrenses er lagt til grunn for planarbeidet. Det er lagt inn hensynssone for 100-meters belte langs Bøvre. Det legges ikke opp til tiltak i Bøvra utover noen kryssninger av vassdraget, samt sikring av småbekker slik at de drenerer til hovedvassdraget.

Det gjøres vurderinger av flom og overvann innenfor planområdet. Eventuelle tiltak fremgår av planforslaget.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.5 Bjorliberget Hytteforening, brev datert 04.11.20

Oppsummering

Styret i Bjorliberget Hytteforening har behandlet denne saken, og satt opp følgende innspill til høringsplanen:

- Nystuberget-løypa (Lilla-løypa) bør i så liten grad som mulig forandres eller berøres av utbyggingen. Hvis den kommer i konflikt med veier i nye utbyggingsområder så skal kryssninger sikres med over- eller underganger. Også når utbyggingen pågår, skal Lilla-løypa, uten avgrensninger, kunne brukes vinterstid med oppkjørte løyper.
- Det er også viktig at Lilla-løypa blir utviklet til en «rund-løype», som betyr at denne blir en kontinuerlig oppkjørt løype med skispor hele vegen.
- Tur-stiene må kunne bestå slik de ligger i dag. Det vil si at ingen nedfarter blir lagt langsetter eller krysser stiene på en slik måte at de opprinnelige stiene blir borte.
- Utbygginger langsmed Bøvra må i så stor grad som mulig ikke berøre det nærliggende området til elven. Vi vil her minne om at fredningsbestemmelsene for Bøvra må hensyntas. (ref. Rauma- Ulvåa-vassdraget)
- Det er også ønskelig med en redegjørelse på gjeldende regelverk og hvordan støy knyttet til drift og vedlikehold av anlegget (tråkkemaskiner, snøkanoner og skiheis) og belysning/lys vil påvirke eksisterende eiendommer i Bjorliberget.
- Alle hyttene oppe på Stavemsetra/ Lykkjemyre, har vannforsyning/ drikkevann fra grunnvannsbrønner (borebrønner). Ved utbygging av hyttefelt nær dette området, må det både ved oppsetting av midlertidige brakkerigger samt når hyttene tas i bruk, tas alle forholdsregler for at kloakk, avløpsvann og forurenset drens vann, ikke trenger ned i grunnen og forurenser grunnvannet.
- Veier tilhørende Bjorliberget skal ikke brukes som tilkomst til den planlagte utbyggingen. Dette fordi veien ikke tåler en slik belastning, og i tillegg er lagt på en slik måte at den ikke vil være egnet til økt og utvidet ferdsel.

Forslagstillers kommentar

Innspillene er tatt til etterretning. Stier og løyper er viktige tilbud som gir kvalitet til området. Hensynet til disse har vært et tema i planleggingen. Eksisterende løyper og forbindelser er sikret, men utbyggingen forutsetter noe omlegging av dagens løyper og turstier.

Det er utarbeidet støysonekart på bakgrunn av beregnet støynivå fra snøproduksjon og gjøres vurderinger i forhold til tråkkemaskin. Det er innarbeidet bestemmelser i forhold til støy og lys fra skianlegg.

Det har vært vurdert mange ulike vegløsninger frem til området vest for Bøvre. Planforslaget viser vegløsning inn til planlagte utbygging fra området øst for Bøvre.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.6 Liv Grøtvedt m/familie (hytte i Bøvervegen 95), brev mottatt 04.11.20

Oppsummering

I høringsplanen til Lesja kommune og Bjorli Utvikling har det blitt tegnet inn veldig mange alpinløyper på kryss og tvers i vårt nærmeste turområde. Vi mener at dette vil komme til å begrense mulighetene for langrenn på strekningen oppover mot Toppen og Bøvervatnet. Bøvervatn er et kjært turmål for mange mennesker både sommer og vinter. Om vinteren er det også populært å ta eksisterende skiheis opp på fjellet, følge fjelløypa over fjellet og kjøre tilbake nedover de fine langrennsløypene til hyttefeltet Bjorliberget eller Bjorli sentrum. Alpinløyper er arealkrevende, og om sommeren ligger de der som åpne sår i naturen. Det er ikke til å komme ifra at landskapet vil bære sterkt preg av alle disse nye alpinløypene. Selv om de viktigste langrennsløypene (vinter) og stiene (sommer) bevares og beholdes, vil de nye alpinløypene likevel ha en negativ innvirkning på turopplevelsen. Det er mange som går tur i dette området til alle årstider! Vi vil derfor oppfordre til å begrense antall alpinløyper ned fra Toppen til mer vestlige områder, og lenger vekk fra Bøvra. Så kunne man lage EN løype på tvers med bru over Bøvra (i stedet for tre!), kanskje der hvor den øvre tverrløypa er tegnet, slik at man da kan få gleden av å kjøre ned alpinløypene til nåværende Bjorli skisenter eller evt. finne en løype til Flyhaugen, hvis det er dit man vil.

Enten det er snakk om en vanlig skitur eller en treningstur, er det lite hyggelig å måtte være på vakt mot alpinister som kommer susende i stor fart fra alle kanter. Og noen er kanskje ute etter et «offpist-eventyr» i puddersnø, noe som fort kan komme til å skape farlige situasjoner mellom alpinister og vanlige skiløpere. Er det egentlig tatt høyde for at denne typen ulykker kan komme til å skje? Dagens alpinløyper på Bjorli er godt adskilt fra langrennsløypene, mens dette ikke vil være tilfellet i det nye alpinanlegget som nå planlegges fra Bjorlitoppen.

Verna vassdrag

Er det riktig at man har planer om å fravike foreskrevet 100 metersbelte langs Bøvra? Det ser ut til at utbyggingsområdet på Flyhaugen går helt inntil vannkanten. Det virker merkelig at kommuneplanens arealdel åpner for andre regler for inngrep nærmere strandlinja. Er det arealplanen fra 2013 som er utdatert på dette området? Bevaring av elver og ikke minst myrlandskap er veldig viktig for både klima og naturmangfold, og Bøvra tilhører et verna vassdrag. I vår tid er det viktigere enn noen gang å velge løsninger som tar best mulig vare på både rent vann, naturmangfold og klima. I tillegg må man være forberedt på økende grad av klimaendringer med mer styrtregn og flom, noe som også kan være en grunn til å beholde foreskrevet avstand til elva.

Andre aktiviteter enn alpint?

Bjorli bør også være et godt utgangspunkt for andre aktiviteter som ikke bare er basert på vintersesongen. I utviklingsplanene nevnes gondol. Dette ville gi gode muligheter for mange flere til å bruke fjellet aktivt også om sommeren, kanskje til sportsfiske med Bjorlihøi som utgangspunkt? Fjellklatring har blitt veldig populært blant folk i alle aldre, og kanskje kunne turistnæringen på Bjorli inngått et samarbeid med Norsk tindesenter på Åndalsnes. En kunne også inngått samarbeid med turistnæringen på Åndalsnes om guidete turer på eksisterende stier og løyper i området rundt Bjorli. Sykling og sykkelstier er nevnt i planprogrammet, og kanskje kunne alpinløypene i noen grad brukes til sykkelstier om sommeren, hvis det ikke kommer i konflikt med beitenæringen?

Min farmor var bestyrerinne på jernbanerestauranten på Bjorli. Restauranten sto ferdig i 1927 og hadde plass til 700 spisegjester. Den var hovedsakelig beregnet på turister som kom med skip til Åndalsnes

(datidens cruiseskip), og som ble fraktet videre til Bjorli med tog gjennom den vakre Romsdalen. Restauranten ble truffet av en bombe 21. april 1940 og brant ned. Den ble aldri bygget opp igjen. Det er fortsatt tydelig merke etter der den sto, og plassen er ledig. Kunne man bygget opp igjen restauranten på stasjonen og kombinert dette med historiefortellinger fra krigens dager? Kongen og kronprinsen reiste fra Verket (Lesjaverk gard) til Stuguflotten 22. april 1940. Kongen og regjeringen holdt statsråd der Stuguflotten omtales som et kulturminne av nasjonal verdi i Kulturminneplan for Lesja. Det kan muligens åpne for å søke om nasjonale midler? Kanskje den gamle forfalne skysstasjonen kunne bygges opp på nytt? Togturen med Raumabanen mellom Bjorli og Åndalsnes er en av de fineste i Norge. I samarbeid med turistnæringen på Åndalsnes kunne en kanskje satse på kultur og historie? Turister som kommer med bil til Åndalsnes fra nord eller sør, fra innland eller utland, kunne bli tilbudt å sette fra seg bilen på Åndalsnes i en eller flere dager og ta den fine togturen til Bjorli, der de venter med middag og lokalhistorie og kanskje en tur til Stuguflotten. En fjelltur kunne også være en av opplevelsene som tilbys, med skyss og guide til fjellturen, evt. med gondol til Bjorlihøi.

Forslagstillers kommentar

Planforslaget har som utgangspunkt å utvikle denne delen av Bjorli innen alpint, uten at dette skal ødelegge dagens turområder. Kommuneplanen viser likevel at langrenn primært er planlagt utvidet sør for Rauma rundt langrennsstadion. Dette er også i tråd med retningslinjer i forhold til villrein.

Alpinløyper må anlegges der det er egnet terreng, noe man finner i dette området på Bjorli. Utbyggingen er forsøkt å legge skånsomt, med hensyn til myrområder, bekker, turdrag og fremkommelighet. Gode løsninger vil kreve kompromiss for flere hensyn.

Arealbruk avsatt til skianlegg vil også være mulig å bruke sommerstid. Adkomstveger oppover i fjellet vil også tjene som mulige turveger, tilsvarende vil flere av alpinnedfartene fungere som turstier. Heiser basert på stolheis eller gondol vil ha mulighet til å brukes også om sommeren. T-krok eller tallerkenheiser vil kun være i bruk vinterstid.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.7 Mattilsynet, brev datert 05.11.20

Oppsummering

Ser i varselet under utredningsbehov til pkt 4.7 Infrastruktur og trafiksikkerhet - at det skal gjennomføres en utredning av VA-løsningen i området og at dette skal inngå i planforslaget. Og at det blir en viktig del av KU å beskrive eksisterende kapasitet på vann- og avløpsnett. Støtter denne utredningen og at det gjennomføres en KU på eksisterende kapasitet på vann- og avløpsnett. Dimensjonering av VA må være tilpasset maksimal utbygging av planområde.

Videre må en KU kartlegge om tiltaket berører eksisterende og/eller planlagte private vannkilder/vannforsyninger. Har ellers ingen merknader til varselet.

Forslagstillers kommentar

I arbeide med VA-plan er kapasitet i eksisterende vann- og avløpsledninger avklart. Det er i forbindelse med planarbeidet utarbeidet prinsipppløsninger for vannsystem for utbyggingsområdene. Dimensjonering av ledninger, med forslag til dimensjoner på nye ledningsanlegg, framkommer av Rammeplan VA.

Den store utbyggingen som skisseres i planforslaget vil også kreve betydelige investeringer knyttet til vann og avløp på Bjorli. Dette gjør at dagens anlegg vil få en betydelig oppgradering som kommer hele Bjorli til nytte. Det er gjort en vurdering i konsekvensutredningen med hensyn til vannkilder/vannforsyninger.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.8 Harald Nystuen, e-post datert 06.11.20

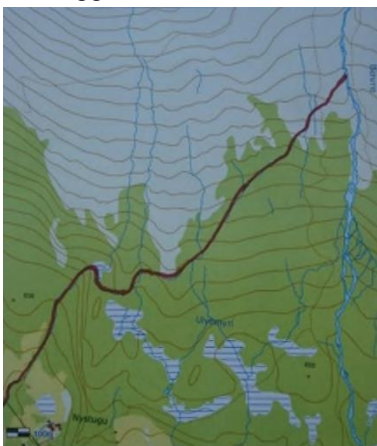
Oppsummering

Harald Nystuen og Kristin Stigen er eiere og drivere av gnr. 1 bnr. 4. Gjør oppmerksom på følgende to ting:

Første er en gammel vannvei fra Bøvra og ned til gården, denne fungerer som vann til vatning av jorder, drikke vatn til husdyr på beite og reserve brønn til gården. Fungerer fint slik den er i dag, med naturlige avrenninger ved vår flom og store nedbørs mengder. Til slutt renner den ut i Rauma, gjennom E136 og rasteplass. Vedlagt følger kart (vedlegg 1).

Det andre er ferdsel med beite dyr ved sanking, mesteparten av dyrene blir sanket fra området øst for Bøvra, og jaget ned til gården, brua som skiløypa Nystugguberget går over, blir i dag brukt som bru ved fe/sau sankingen. Det er viktig at det blir en mulighet for fe driving over Bøvra ett sted i nærheten av utmarksgjerde/sperregjerde på oversiden av gjerde. På vestsiden av Bøvra må sauen kunne gå uhindret ned til gården. Vedlagt følger kart over brukt sti i dag av sauen (vedlegg 2). Stien er også en sti som brukes opp til Bøverbott der vi har ei fiskebu, og ved tilsyn av sau.

Vedlegg 1

Vedlegg 2

Forslagstillers kommentar

Det er kjent at det foreligger vannveier fra Bøvre og ned til gårdsbruk. Flere av vannveiene øker også flomfaren i området, da de er anlagt uten teknisk godkjenning og har varierende vedlikehold. Dette er forhold som er en del av flom/overvannsvurdering.

Planforslaget har lagt til grunn innspill om ferdselsveger og beitegjerd. Det planlegges at beitegjerdet blir videreført ovenfor planlagt bebyggelse etter samme mal som øst for dagens skitrekk. Bekkedrag, nedfartsløyper og turdrag vil sikre korridorer mellom gårdsbruk og høyfjellsområder for beite.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.9 Bjorli Fritidsbolig Forening, brev datert 06.11.20

Oppsummering

BFF stiller seg i utgangspunktet positive til de planer som nå er utarbeidet og presentert for en utbygging av nye skiheiser, alpin traseer og hotell på Bjorli. Som representant for over 900 fritidseiendommer på Bjorli vil der være ulike meninger blant medlemmene, men det er vårt hovedinntrykk at det hytteeierne som BFF representerer i hovedsak stiller seg positive til planene. BFF ønsker imidlertid å gi uttrykk for noen generelle, men viktige hensyn som bør tas med i utbyggingsplanene. Dette gjelder;

1. Turløypen til Nystuberget (Lilla-løypa).

Dette er en svært sentral løype for hytteboerne på Bjorli, og med sin nærhet til sentrumsområdene, er den svært viktig i forhold til å trekke folk til «sentrum» og de servicetilbudene som finnes der. Ikke minst er den av samme grunn svært viktig for småbarnsfamilier. Det er derfor avgjørende viktig at løypens standard opprettholdes og forbedres. Forbedres fordi den da i enda større grad kan være med på å trekke folk til både eksisterende og nye servicetilbud i området. I dette legger vi at eventuelle krysninger med nye alpintraseer må erstattes med skibroer eller underganger.

2. Turløyper langs Bøvra (sommer)

De flotte turløypene til sommerbruk både på nordsiden og sydsiden av Bøvra må ivaretas på best mulig måte. Disse løypene kan i fremtiden bli enda mer benyttet hvis det blir mulig å ta heis opp og returnere til fots.

3. Tilrettelegging for bruk av heiser på sommertid

BFF støtter tiltakene som planlegges for bruk av heisanlegget på sommertid, dette vet vi har vært et etterlengtet tilbud på Bjorli. Og naturligvis, Bjorli trenger også en «paviljong» oppe på fjellet, både sommer og vinter.

4. Tilrettelegging for familievennlige kort-pakker i alpinanlegget

I lengre tid, men også nylig, er mer familievennlige pakkeløsninger på skikort i heisanlegget etterspurt, og her vet vi at Bjorli har pekt seg ut som en værsting i Norge. Også BFF har forsøkt å få en dialog med nåværende driver om slike løsninger, men viljen til å diskutere temaet har vært totalt fraværende. Så her bør det lages retningslinjer for at slike tilbud blir tilgjengelige i den nye modellen.

5. Tilrettelegging for et komplimentert servicetilbud

BFF vil også understreke viktigheten av at dersom Bjorli skal bli en av Norges ledende skidestinasjoner, så må i tillegg til selve skianlegget, et tilstrekkelig komplimentert servicetilbud på overnatting, spisesteder, barer, butikker på plass.

6. Legevakt/helsetjenester

BFF ønsker også å sette fokus på at det fremtidige behovet for legevakt og helsetjenester på Bjorli vil øke kraftig. Her bør det sees på konkrete tjenester på Bjorli i aktuelle perioder, og på samarbeidsavtaler både med Rauma/Åndalsnes og Ålesund.

Forslagstillers kommentar

Et godt og attraktivt sti og løypenett vil være viktig for Bjorli som destinasjon også ved videreutvikling av området. Konsekvensene av planforslaget i forhold til friluftsliv er vurdert. Sikring av 100 meters beltet langs Bøvra gir gode muligheter for å sikre turstier sommerstid. Vinterstid vil alpinløyper, areal for frikjøring og langrenn gi bedre muligheter enn dagens arealbruk.

Angående drift av anlegg, utvikling av offentlig tilbud osv, er plan- og bygningsloven mindre egnet til. Attraktive sentrum som tiltrekker seg mye personer, vil på den andre side også medføre et større grunnlag for tjenesteyting på Bjorli.

Områdereguleringen legger til grunn en utvikling og fortetting av sentralområdet rundt skiheis med en konsentrasjon av serverings-/servicetilbud og publikumsfunksjoner. Dette er viktige grep for å oppnå en vellykket utvikling av et kommersielt reisemål.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.10 Bjorli Lesja Løypelag, e-post datert 06.11.20

Oppsummering

BLL trækker i dag løyper innenfor planområdet (Nystuguberget, nedfarten fra Fjelløypa og forbindelsen Morken-løypa / Nystuguberget). Har i noen år sett på en bedre løsning for trace for Nystugubergløypa inn mot Bjorli Skisenter i samarbeid med Lesja kommune.

Forstår det slik at en ny vegløsning opp mot Flyhaugen trolig vil komme i konflikt med denne.

Forutsetter at det i planarbeidet sikres gode løsninger for å bevare eksisterende løypetraseer, eller å finne gode alternative løsninger. Viktig å unngå krysninger mellom løyper og veger. Det forventes at styret i BLL vil bli involvert i prosessen inn mot å finne ny trasé for nedfart på Nystuguløypa.

Forslagstillers kommentar

Det har vært viktig i det videre arbeidet å sikre gode løsninger for eksisterende løypetraseer, da disse løypene også er viktige bidrag som bygger opp under Bjorli som turistdestinasjon. Utgangspunktet har vært at Lesja kommune sammen med løypelaget skulle jobbe frem et forslag til trase for nye skiløyper. Dette arbeidet har hatt mindre fremdrift enn planlagt, og løypene som foreslås er derfor utarbeidet av forslagsstiller. Planforslaget sikrer dagens løyper, og legger også opp til sammenhengende løyper og stier etter utbygging. Noe endringer i løypetrasene må påregnes. Kravet om planfri kryssing for alle skiløyper kan ikke forsvares utfra forventet biltrafikk eller historikk andre steder på Bjorli. Konsekvensene av planforslaget i forhold til friluftsliv er vurdert i konsekvensutredningen.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.11 Nasjonalparkstyret for Reinheimen, brev datert 02.11.20

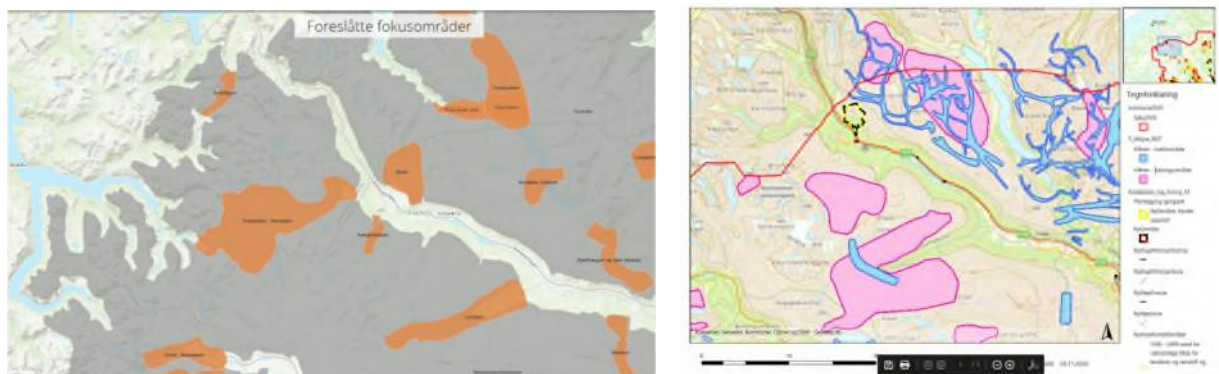
Oppsummering

Planområdet og Reinheimen nasjonalpark

Planområdet ligger øst for E136, utenfor vernegrensa til Reinheimen nasjonalpark. Utbygging av nye alpin- og reiselivsbygg og hytteområde i området omkring eksisterende anlegg vil såleis ikke føre til direkte konsekvenser for Reinheimen. Men ei storstilt utbygging av Bjorli, aust for E 136, vil likevel kunne påvirke villrein indirekte ved økt ferdsel og uro inn i leveområdet for villrein vestover inn i t.d. Asbjørnsdalen og Grøndalen i Reinheimen nasjonalpark, og Brøstdalen i Romsdalen landskapsvernområde.

Reinheimen nasjonalpark er en av landets største nasjonalparker, der leveområdet til villreinstammen i Reinheimen-Breheimen er hovedformålet med vernet. Villrein har intakte funksjonsområde innafor verneområdet, og har sitt leveområde i hele nasjonalparken.

I regional plan for villrein i Ottadalsområdet (2014-2026) er Asbjørnsdalen et fokusområde, definert som et særlig sårbart areal, der det er konflikt mellom hensyn til villrein og menneskelig utbygging/aktivitet. Fokusområdet er område som treng særskilt oppfølging med målretta forvaltningstiltak, for å forebygge

ulempes og evt. skade for villrein. Reinheimen-Breheimen villreinutvalg har i samband med reinsjakta hatt en freding av jakt i Asbjørnsdalen. Men i slutten av reinsjakta 2020 ble det åpna igjen for jakt i Asbjørnsdalen, og i områda vest ved Tordsvatnet. Det er kjent at villrein ruller arealbruken. Beiteområder som ikke har vært nytta på flere tiår kan bli tatt i bruk att. Det kan nå se ut som at villrein er i ferd med å ta i bruk beiteområdet vestover i Asbjørnsdalen. Siden rulling av beitebruken kan skje i sykluser på mer enn 30 år, vil det og vera vanskelig å dokumentere og gjøre gjeldende i arealbrukskonflikter.

Fokusområder – villrein (villrein.no)

Kalvingsområder og trekkveger – villrein (InnlandsGIS)

Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på villrein. Det største trussel mot villreinen i Norge er fragmentering og tap av leveområde som følge av fysiske inngrep, nedbygging av areal, men og stadig uro i form av menneskelig ferdsel. Den største utfordringa i villreinforvaltninga er å sikre at villreinbestandane har intakte leve- og funksjonsområder av tilstrekkelig storleik og kvalitet. Derfor har nasjonalparkstyret i sitt arbeid, fokus på føre-var-prinsippet, for å ivareta villrein sine interesser.

Besøksstrategi - Reinheimen

Det er en kjensgjerning at satsing på reiseliv og friluftsliv i villreinområda kan være konfliktfylt, da det fører til fragmentering og stadig uro. I godkjent besøksstrategi for Reinheimen (2019) *er det overordna prinsippet at dersom det er motstridende målsettinger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskaping, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt.*

Besøksstrategien for Reinheimen har som mål å kanalisere ferdsel til randsoner, der den overordna strategien er følgjene: Reinheimen er attraksjonen – verdiskapinga skjer utenfor

Besøksstrategien sin målsetting er mellom anna å:

- beholde verneområdet sitt særpreg som et urørt område med lite besøk.
- skjerme nasjonalparken mot en stor framtidig besøksøke av hensyn til villrein
- kanalisere hovedtyngda av besøkende til hovedinnfallsporter utenfor og i randområda av nasjonalparken som tåler økt besøk.
- legge til rette for verdiskaping på strategisk plasser med utgangspunkt i hovedinnfallsporter knyttet til eksisterende tjenester og infrastruktur omkring området.
- utvikle informasjonsløsninger av høy kvalitet i innhold og utforming, i tråd med designmanualen i merket «Norges nasjonalparker»
- Kommunikasjonstiltak for Reinheimen skal speile besøksstrategien og bidra til å kanalisere mengde av besøkende til hovedinnfallsporter.

Bjorli er i besøksstrategien definert som et Informasjonspunkt lang veg. Det er ønske om å få på plass informasjon om nasjonalparken, strategisk plassert ved E136 på Bjorli, der det er mye besøk og mulig å nå besøkende. I besøksstrategien er YX på Bjorli nemt som en slik strategisk plass, men i forbindelse med planarbeidet kan det bli aktuelt å vurdere alternative plasser for nasjonalparkinformasjon på Bjorli.

På opparbeida parkering i Rånå er det i dag informasjon om verneområdet. I besøksstrategien er det på dette punktet tenkt enkel informasjon. Nasjonalparkstyret har lagt opp til å fornye informasjon her med nye informasjonsplakater om nasjonalparken og villrein, i tråd med ny grafisk profil til Norges nasjonalparker. Aktuelle samarbeidsparter er Lesja kommune og aktører på Bjorli.

Utredningsbehov og forslag til tema som må utredes/konsekvensutredes

Nedbygging av areal på østsida av E136 vil i utgangspunktet ikke være i direkte konflikt med verneformålet og villreininteressene i Reinheimen. Men på grunn av økt ferdsel både sommer og vinter i området kring Bjorli ber Nasjonalparkstyret for Reinheimen om at konsekvensar ved øst ferdsel vestover inn mot, og i Reinheimen nasjonalpark blir tema i konsekvensutredninga. I tillegg er behovet for en strategisk plass for informasjon om nasjonalparken og verneområda i området et aktuelt tema.

Mulige virkninger

Avdekke om eventuell utbygging og aktivitet fører til auka trafikk og ferdsel inn i leveområde til villreinstammen i Reinheimen -Breheimen. Avdekke hvilke konsekvenser økt ferdsel vil føre til av ulemper for villrein, terrengslitasje og behov for kanalisering av ferdsel og behov for tilrettelegging. Avdekke behov for informasjon, og en ny strategisk plassering av informasjonspunkt for besøkende i Bjorliområdet

Verneforskrift og naturmangfoldlova

Reinheimen nasjonalpark og tilhørende landskapsvernområde er verna mot inngrep av alle slag, jf. verneforskrift § 3, pkt. 1.1. All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne. Naturmangfoldlova har også en hjemmel i § 49: *(utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde) Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.*

Dersom det er konkrete planer om nye skiløyper / turløyper /aktiviteter o.l, i fjellområdet ved Bjorli i randsona mot Reinheimen og Brøstdalen i Romsdalen landskapsvernområde, ber nasjonalparkstyre for Reinheimen om å bli orientert, for å kunne gi innspill og merknader i ei tidlig fase.

Medvirkning

Saka blir lagt fram som referatsak for Nasjonalparkstyret på deres neste styremøte 23.11.20.

Nasjonalparkstyret for Reinheimen ønsker å være en samarbeidspart i planarbeidet og utviklinga på Bjorli av hensyn til informasjonstiltak og i ivaretagelse av verneverdiene i Reinheimen. Ønsker således å være en aktiv samarbeidspart i planprosessen, og bli involvert så tidlig som mulig i det videre planarbeidet framover.

Forslagstillers kommentar

Konsekvensene av planlagte tiltak er vurdert i forhold til hensyn til villrein. Regionalplan for Dovrefjell er lagt til grunn for planarbeidet. Bjorli ligger i område BO hvor arealbruken i henhold til retningslinjene fastsettes i arealplaner.

Det kan være aktuelt å se på alternative plasser for nasjonalparkinformasjon på Bjorli i lys av det reguleringsarbeidet som nå pågår, men plassering av informasjonspunkt vil ikke være avhengig å finne sin nødvendige avklaring i forbindelse med områdereguleringen. Det er likevel tatt med i bestemmelsene og sikret plassering på en sentral plass i området.

Nasjonalparkstyret for Reinheimen holdes informert dersom nye løyper/aktiviteter kommer i berøring med randsona mot Reinheimen og Brøstdalen i Romsdalen landskapsvernområde.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.12 Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø, brev datert 06.11.20

Oppsummering

Villreinnemnda har følgende uttalelse til høringen (Vedtak):

Villreinen har stor forvaltningsinteresse. Det er de siste årene innhentet mye kunnskap om villreinens arealbruk, og menneskelig ferdsel i Snøhetta villreinområde. Nemnda vurderer det som viktig å bruke denne kunnskapen i den planlagte områdereguleringen. Særlig viktig blir det å utrede om utbyggingen vil medføre økt ferdsel fra Bjorliområdet innover i fjellet, og eventuelt over til Eikesdalen i Molde kommune. En økt ferdsel langs denne relativt korte aksen kan begrense villreinens arealbruk vestover. Nemnda mener at planprogrammet må sørge for å frembringe kunnskap om hvordan den planlagte utbyggingen og tilretteleggingen skal begrense den videre ferdselen inn i villreinområdet. Reguleringa må legge til rette for å styre ferdsel vekk fra sårbare villreinområde.

Samlet saksfremstilling fulgte som vedlegget, sak 26-2020.

Forslagstillers kommentar

Kjent kunnskap om villreinens arealbruk og regional plan for Dovrefjellområdet er lagt til grunn i arbeidet med områdereguleringen.

Basert på eksisterende kunnskap er det gjort en vurdering av planlagte tiltak i forhold til konsekvensene for villrein. Tiltak som vil begrense videre ferdsel inn i villreinområdet er fulgt opp i form av bestemmelser om bl.a. informasjonspunkt om villrein.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.13 Bjorli Beitelag, e-post datert 06.11.20

Oppsummering

Bjorli beitelag drifter i dag sperre gjerde på oversiden av hyttefeltene på Bjorli. Dette er noe som fungerer veldig bra på Bjorli i dag, med ingen beitedyr i hyttefeltene og dermed ingen konflikter heller.

Ved en eventuell utbygging i området ved Bøvra vil det mest trolig bli behov for å flytte og lage nytt sperregjerde, dette er noe som må være med i planen og noe utbygger må ta den fulle kostnaden med, det må også inn i utbyggingsavtalen att hver fritidboligenhet må betale et årlig vederlag til vedlikehold på gjerdet til Bjorli beitelag.

Det må også være bro over Bøvra til driving av dyr.

Ved utbygging må det være sperret for beitedyr i tidsrommet 15.06-15.10.

Vest for Bøvra er det to gårder med beitedyr, Bakken og Nystuen, her må dyr kunne gå ned til gårdene, og sperregjerde kan dermed ikke gå oppe i lia.

Forslagstillers kommentar

Planforslaget har lagt til grunn innspill om ferdselsveger og beitegjerde. Det planlegges at beitegjerdet blir videreført ovenfor planlagt bebyggelse etter samme mal som øst for dagens skitrekk. Nøyaktig plassering avtales med beitelaget, men oppsett langs nedfartsløyper som går på tvers av terrenget ansees som egnede traseer. Bekkedrag, nedfartsløyper og turdrag vil sikre korridorer mellom gårdsbruk og høyfjellsområder for beite.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.14 Innlandet fylkeskommune, brev datert 05.11.20 (mottatt 05.11.20)

Oppsummering

Generelt er planprogrammet meget ryddig og greit å orientere seg i.

Fylkeskommunen oppfordrer til en utvikling som i størst mulig grad legger til rette for fortetting av allerede eksisterende hytteområder framfor å etablere nye. Videre er det viktig å ha fokus på «varme senger» som en del av stedsutviklingen og som en del av næringsutvikling i kommunen. For å etablere en helårsdestinasjon er det avgjørende at det er aktiviteter som turister eller deltidsinnbyggere kan bedrive også om sommeren. Tilrettelegging for denne typen aktivitet er det hensiktsmessig å få inn i plandokumentene. Det oppfordres derfor at det i det følgende planarbeidet synliggjør hvor f.eks. sommeraktivitet skal/ kan foregå.

Planframstilling, prosess og medvirkning

Kommuneplanens arealdel er fra 2013, og det foreligger nå flere nye føringer for bla myr, overvann, jordvern, klima og miljø osv. Derfor er det viktig at plantema går gjennom på nytt med nytt kunnskapsgrunnlag.

Prosjektet er diskutert i planforum i april, og er meldt inn til planforum igjen i november. Regionale myndigheter og andre berørte parter var også invitert til befarig. Medvirkning står sterkt i pbl §§ 1-1 og 5-1. Reglene for mulighet til å fremme innsigelse er også strenge ihht pbl. For begge disse hensynene er god og tilstrekkelig informasjon i oppstartsvarelet viktig.

Det er avgjørende at alle parter kan medvirke inn i planprosessen, også grupper som krever spesielle tiltak for å kunne medvirke. I planprogrammet trekkes det fram at tiltaket kan ha påvirkning på ungdom. Det forventes derfor at det i det videre planarbeidet tilrettelegges spesielt for at disse gruppene kan delta i medvirkningsprosessen.

Bolyst, demografi og befolkningsutvikling i Lesja/ Bjorli

Vi mener konsekvensene for Bjorlisamfunnet med fordel kunne vært utredet ytterligere. Her tenker vi mest på konsekvensene mot befolkningsutvikling, næringsutvikling, konsekvenser for tilbud av helsetjenester, konsekvenser for de såkalte «blålys-etatene» (politi, brann, ambulanse) mv. Videre er det viktig å analysere hvordan bo-attraktiviteten vil bli i Lesja/ Bjorli etter en slik utbygging.

Befolkningsstatistikken bør også inneholde sammensetning av innbyggerne. Mange kommuner i Innlandet står nå ovenfor en demografiutfordring med mange eldre over arbeidspiktig alder og færre innbyggere i arbeidspiktig alder. Dette fører med seg nye og endrede utfordringer for kommunene. Bl.a. vil dette ha konsekvenser for tilbud av helsetjenester. Bjorli kan potensielt oppleve at flere av deltidsinnbyggerne er personer med behov for utvidede helsetjenester. Hvilke kostnader har forslagsstiller og kommunen kalkulert med når det gjelder økningen i antallet besøkende?

Areal og transportplanlegging

I Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SBATP) heter det at; *Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer.* Prinsipper fra SBATP kan med fordel også benyttes til utvikling av turistdestinasjoner. Dette kan bidra til å etablere bærekraftig hytte- og destinasjonsutvikling, som er et viktig utviklingsområde i Innlandet. Fylkeskommunen oppfordrer initiativtaker sammen med kommunen til å innlemme hele Bjorli i planleggingen av hele destinasjonen, inkl. stasjonsområde og hele vegen opp til starten på skiheisen.

Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland ble godkjent i juni 2016. Den regionale planen inneholder gode råd og eksempler som vil være nyttig for også dette planarbeidet. Retningslinjer for arealbruk, stedsutvikling og stedsforming, og retningslinjer for fritidsbolig og bokvalitet for deltidsinnbyggeren er særlig relevant for dette konkrete planarbeidet.

Fritidsbebyggelse

Vi viser til veileder T-1450 *Planlegging av fritidsbebyggelse*, og anbefaler at denne legges til grunn i planarbeidet. Veilederen setter søkelys på hvilke grep som kan tas for å forbedre kvaliteten på fritidsbebyggelsen, og hvordan et eventuelt konfliktnivå rundt hyttebygging kan reduseres. Dette er nødvendig for å sikre nasjonale og regionale verdier knyttet til natur, landskap og kulturmiljø, men det er også nødvendig for å sikre gode hytteområder med langsiktige positive ringvirkninger i lokalsamfunnene.

Landskapshensyn og estetikk

Bærekraftig hytte- og destinasjonsutvikling er, som allerede nevnt, et viktig utviklingsområde i Innlandet.

I det videre planarbeidet vil vi anbefale at det blir utarbeidet tydelige bestemmelser for utebelysning. I en konsekvensutredning bør også virkningene for nattlandskapet vurderes.

Å benytte tverrfaglig fagkompetanse; arkitekt, landskapsarkitekt, naturfaglige rådgivere, ingeniører og planleggere vil være et godt utgangspunkt for å lage en plan som ivaretar de nevnte områdene og bidrar til å nå målet om en bærekraftig utvikling.

Det er et mål å ta vare på mest mulig av landskapet i og rundt hytteområdene. Natur i utmark og fjell er mer sårbar, og det tar lengre tid å reetablere vegetasjon her. Landskapet må ivaretas fordi vi ønsker å

opprettholde landskapets kvaliteter i forhold til natur, kulturmiljø og estetikk. Videre er det viktig å beholde landskapet som grunnlag for aktiviteter som turgåing, skigåing/ kjøring, rekreasjon, mental helse mv. Og det er ønskelig at vegetasjonen bidrar til skjerming mot vind og mot innsyn, og bidra til å forhindre ras og skred. Dette kan oppnås ved å:

- unngå topper og øverste høydedrag, snaufjell og områder med sparsom vegetasjon
- unngå bratte, jevne lisider
- søke småkupert landskap

Ut fra overstående vil anbefalingen fra fylkeskommunen bli at utbygging av fritidsbebyggelse må skje i dalbunnen og ikke oppover fjellsidene. Vi vil også anbefale at det i bestemmelsene blir lagt inn føringer som hindrer at utbygging skjer med slik at møneretning blir langs kotelinjene, det lages bestemmelser for fargebruk og det kan også være hensiktsmessig å ha bestemmelser om makshøyde på grunnmur.

Dyrket mark

Ved foreløpig forslag foreligger det flere alternativ for utbygging av veger. Løsning er ikke valgt pt., men her er det uansett snakk om at arealer som er dyrka/ dyrkbar mark må benyttes. I Innlandet står prinsipper om jordvern sterkt og regjeringen over mange år har hatt et ambisiøst jordvernmål, jfr. Nasjonal jordvernstrategi (jf. Prop. 127 S (2014-2015)). I desember 2015 vedtok Stortinget å forsterke nasjonal jordvernstrategi ved at nasjonalt mål om årlig omdisponering ble redusert fra 6 000 til 4 000 dekar innen 2020, jf. Prop. 127 S (2014-2015). Dersom målet skal nås, må inngrep i dyrka og dyrkbar mark bli så lite som mulig. Fylkeskommunen mener generelt det er uheldig at dyrket og dyrkbar mark blir bygd ut med irreversible tiltak som i dette tilfellet. Hensynet til jordvernet må stå sentralt ved planlegging av alle utbyggingstiltak. Tiltak kan imøtekommes ved at dyrka mark som går med blir erstattet andre steder innenfor planområdet.

Klima, energi og miljø – det grønne skiftet

Planprogrammet presenterer bl.a. utredningstema for det videre planarbeidet. Fylkeskommunen savner klima/ miljø/ energi som tema og mener dette burde inn som et tema som skal utredes. En stor utbygging som planprogrammet legger opp til på Bjorli vil kunne medføre betydelige utslipp av klimagasser. I tråd med Innlandet fylkeskommunes mål om et klimanøytralt Innlandssamfunn innen 2030, forventer vi at det i alle utbygginger tas klima- og miljøhensyn i form av klimavennlige energiløsninger og materialvalg. Der det er hensiktsmessig kan det være et godt klimatililtak å gjenbruke og oppgradere eksisterende bygg, framfor å rive og bygge nytt.

Vi ber forslagstiller utrede muligheten for tilrettelegging for bruk av alternative energiformer i bygningene og fritidsboligene, og hvis dette er mulig oppfordrer vi til at dette fastsettes som krav i bestemmelsene. Dette vil også være i tråd med kommunens energi- og klimaplan, hvor det er et langsiktig mål å vektlegge klima- og energimål i arealplanleggingen.

Klimavennlig transport/ mobilitet

Ved utbyggingen av Bjorli bør det legges til rette for at flere kan velge klima- og miljøvennlig transport, ved å legge til rette for gange, sykkel og kollektivtransport og å begrense bilbruk. Her vil god kommunikasjon mellom Bjorli togstasjon og Bjorli være et viktig tiltak.

Ut fra nasjonale mål om mer miljøvennlige transportformer jf. statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, er det viktig at området legges bedre til rette for kollektivtransport, både for ansatte og besøkende.

Vassdrag

Tiltaksområdet ligger i Møre og Romsdal vannregion, vannområde Romsdal, og regional plan for vannforvaltning i vannregion Møre og Romsdal 2016-2021 er gjeldende for området. Planen må derfor legges til grunn som en regional føring i arbeidet med områdereguleringen.

Vannforskriften setter miljømål for alle vannforekomster, og den regionale vannforvaltningsplanen er et verktøy for å følge opp vannforskriften og oppnå miljømålene som er satt. Flere vannforekomster ligger helt eller delvis innenfor området: 1) «Bøvervatn» (ID: 103-31666-L), 2) «Bøvre nedre» (ID: 103-111-R), 3) «Rauma Lesjaskogsvatnet - Bjorli bekkefelt» (ID: 103-142-R), 4) «Bekk gjennom Bjorli til Bøvre» (ID: 103-69-R) og 5) «Sidebekker til Bøvre og Bøvervatn» (ID: 103-67-R). Disse har enten svært god eller god økologisk tilstand. Alle planforslag og tiltak etter pbl § 1.6 som berører overflatevann og grunnvann skal vurderes etter miljømålene som er fastsatt i regional vannforvaltningsplan, og det er viktig at det ikke legges opp til tiltak som reduserer miljøtilstanden eller medfører at miljømålet ikke nås. Hensynet til vannmiljø og bevissthet rundt gjeldende miljømål for vannforekomstene innenfor planområdet skal ivaretas i planer der dette er aktuelt, og konkret må det gjøres en vurdering i planen av om tiltakene medfører en forringelse i tilstanden til vannforekomsten eller at miljømålet for vannforekomsten ikke nås. Det er ansvarlig sektormyndighet som må gjøre denne vurderingen, og den er også avgjørende for om vannforskriften § 12 kommer til anvendelse.

Bøvre ligger i nedslagsfeltet til Rauma, som er et verna vassdrag gjennom verneplan IV (1993). Vassdragsvernet er et vern mot vannkraftutbygging, og ikke et formelt vern mot annen virksomhet. Stortinget har imidlertid fastsatt gjennom rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag at verneverdiene skal søkes ivaretatt også ved andre inngrep enn kraftutbygging, noe som innebærer at alle myndigheter som forvalter lovverk som styrer inngrep og tiltak i vernede vassdrag har ansvar for å følge opp vassdragsvernet. Vassdraget er også fiskeførende. Planen må derfor redegjøre for hvilke fysiske tiltak det vil bli behov for å gjøre i vassdraget, enten som følge av flomsikring, kryssing e.l. Slike tiltak må både i anleggsfasen og driftsfasen planlegges slik at de ivaretar vassdragsmiljø, og det må knyttes avbøtende bestemmelser til som sikrer dette (eks. gjennomføringstidspunkt). Tiltakene må beskrives i en slik grad at det er mulig å vurdere om planen kan erstatte særlovsbehandling i etterkant eller ikke. Vi antar dette blir ivaretatt i forbindelse med behovet for konsesjonspliktavurdering, og fylkeskommunens eventuelle behandling av tiltakene er avhengig av om de blir vurdert som konsesjonspliktige eller ikke.

Myr

Planområdet innehar også flere myrdrag. Nedbygging eller omdisponering av naturområder som skog og myr, som inneholder store lagre av karbon, medfører økte klimagassutslipp og reduserer mulig framtidig opptak av karbon på arealet. For at vi skal kunne nå de regionale og nasjonale klima- og miljømålene, må vi etterstrebe at ny utbygging lokaliseres til arealer hvor inngrepet ikke fører til utslipp av klimagasser og ikke svekker naturmangfoldet.

Myrer lagrer CO₂ og det er positivt for klimaet at myrområdene ikke forringes eller bygges ned. Ansvaret og behovet for å ivareta myrer i arealplanleggingen trekkes frem i både Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019- 2023 og i Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018). Blant annet sier de nasjonale forventningene at det er viktig at oppdatert kunnskap

om økosystemenes betydning for klimatilpasning tas i bruk, for eksempel i planleggingen av flom- og tørkedempende tiltak. Natur som våtmarker, myrer, elvebredder og skog kan dempe effektene av klimaendringer, og er viktig å ivareta i arealplanleggingen. Våtmarker trekkes også frem i Stortingsmelding 14: Natur for livet, der det uttales at Regjeringen vil styrke vektleggingen av hensynet til våtmark, inkludert myr, i anvendelsen av sektorlover, samt plan- og bygningsloven.

Naturmangfold

Fylkeskommunen ser det som svært positivt at det i planprogrammet er tatt med utredningsbehov når det gjelder villrein og hjortevilt basert på eksisterende kunnskapsgrunnlag, og regner med at dette vil bli kartlagt og vurdert i en konsekvensutredning. I konsekvensutredningen bør det blant annet kartlegges eventuelle viktige lokale villtrekk, og hvilken påvirkning utvidelsen vil kunne ha på villrein med tanke på inngrep i leveområder og eventuell økt ferdsel inn i villreinområdet. Kartleggingen skal også inkludere påvirkning på annen flora og fauna, jamfør Naturmangfoldloven §7-12, for å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet.

Forholdet til regional plan for Dovrefjellområdet/ Villreinplanen

Omsøkte tiltak ligger i område definert som "Bygdenære områder". Retningslinjer for bygdenæreområde (BO) er «i BO kan kommunane fremme kommune- og reguleringsplanar utan at den regionale planen legg føringar for arealbruken.» I tillegg er noe av planområdet beliggende i område BS7. Retningslinjer for denne sonen sier at innenfor disse områdene blir arealbruken fastsett i kommuneplanen. Dette er områder som i hovedsak er LNFR-omr og regulerte til hyttebygging eller turistvirksomhet. Områdene har stor samfunnsmessig betydning, samtidig som deler av dem er biologisk leveområde for villrein. Det blir her lagt stor vekt på samfunnsmessig utvikling, samtidig som det skal bli tatt hensyn til villreinen ved at det er krav om avbøtende tiltak og kanalisering av ferdsel for å redusere ferdsel og aktivitetar inn i NVO. *Fortetting og utviding* av eksisterende byggeområde blir prioritert. Når dette legges til grunn vil fylkeskommunen fraråde at det bygges i dette området.

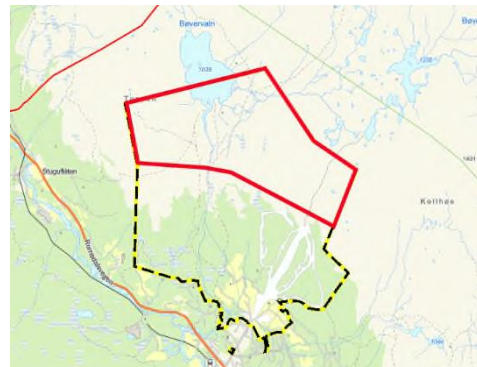
Samferdsel

Vi anbefaler at det gjennom planarbeidet gjøres tilstrekkelige trafikale og trafikksikkerhetsmessige vurderinger, og at nødvendige tiltak tas inn i reguleringsplanen som rekkefølgekrav.

Vi anbefaler videre at trafikkarealer utformes i henhold til vegnormalene, jfr. Statens vegvesens håndbok N100 «veg- og gateutforming».

Merknad fra kulturarv

Ut fra våre arkiver har vi ikke kjennskap til at det forelagte planområdet er i konflikt med automatisk fredete kulturminner. Store deler av den sentrumsnære delen av planområdet er befart tidligere i forbindelse med eldre reguleringsplaner og annet planarbeid, eksempelvis området knyttet alpinanlegget, samt store deler av skogsområdene øst og vest for Bøvra. Det er også foretatt befaringer i år i forbindelse med realisering av delområder i planen og i forbindelse mer kommuneplan uten at det ble påvist automatisk fredete kulturminner. Undersøkelsesplikten regnes som oppfylt for den sentrumsnære og lavereliggende delen av planområdet.

Det er ikke tidligere gjennomført befaring i den nordligste delen av planområdet. I området langs Bøvratn anses potensialet for funn av bosetningsspor fra steinbrukende tid som høyt. I området opp mot Toppen og Bjorlihøe er det potensial for funn av kulturminner som fangstanlegg, bågasteller, tufter og andre typer kulturminner knyttet til eldre utmarksbruk. Vår vurdering er at det er behov for å gjennomføre en arkeologisk befaring i denne delen av planområdet før tiltak etter planen kan realiseres. Befaringen må skje på frost- og snøfri mark. Omtrentlig del av planområdet som må befares er vist med rødt polygon i kart 1.

Budsjett for arkeologisk registrering

Vi gjør oppmerksom på at fylkeskommunen følger nasjonal standard for budsjettering av slike undersøkelser fastsatt av Klima- og miljødepartementet. Det er budsjettert med kostnader på inntil **kr 293 181,-** (2020-kroner) til registreringen, jf. vedlagte budsjett. Det er budsjettert med to personer i felt i inntil 14 dager. Minner om at tiltaket ikke kan settes i gang før forholdet til automatisk fredete kulturminner er avklart, jf. lov om kulturminner §§ 8 og 9.

Nyere tids kulturminner

Planområdet omfatter en del av Kongevegen over Lesja. Dette er regnet som et historisk veifar av nasjonal verdi. Veggen har stor kulturhistorisk betydning med mange bruksfaser, og kan sees som et bindeledd til viktige historiske hendelser både lokalt, regionalt og nasjonalt. Den skal ha blitt tilrettelagt for hjultransport på 1700-tallet, men er trolig et veifar som har vært i bruk i flere hundre år. Veggen inngår i Lesja kommunes kulturminneplan som ble vedtatt i 2019. Planen er tenkt som et kunnskapsgrunnlag og hjelpemiddel i kommunens planarbeid, og som et verktøy for tilrettelegging og utvikling av kultur- og opplevelsesbasert reiseliv og næringsutvikling i kommunen. Tilrettelegging av kongevegen over Dovrefjell og Filefjell er gode eksempel på slik lokal, kulturbasert reiselivs- og næringsutvikling. Et godt og varig vern av veien og dens omgivelser vil skape et tilsvarende verdigrunnlag for Lesja, slik det også påpekes i kulturminneplanen.

På bakgrunn av dette vil vi på det sterkeste oppfordre kommunen til å etablere en hensynssone på 15 meter mot veggen, der det innarbeides bestemmelser som gir et langsiktig vern av veggen og vegmiljøet. Ber om at den delen av planområdet som ligger innenfor en 15-meterssone mot veggens ytterkant, reguleres med hensynssone for bevaring av kulturmiljø etter pbl § 12-6 jf. § 11-8 bokstav c (sosikode 570, skråskravur). Bestemmelsene knyttet til hensynssonen må sikre at tiltak ikke skader kulturminnet og dens omkringliggende kulturmiljø. Fylkeskommunen har forslag til bestemmelse til hensynssonen. Vedlagt fulgte budsjett for arkeologisk registrering av område markert på kart.

Forslagstillers kommentar

«Varme senger» vil være viktig med hensyn til å få turisten til å være i ukedager, noe som er viktig for aktivitets- og servicetilbudet på Bjorli. Sentralområdet er viktig for å lykkes, men det er også avhengig av stor egenkapital. Planforslaget legger opp til en sammenblanding av både hotell, utleie og hytter for eie.

Plantema er gått gjennom med nytt kunnskapsgrunnlag.

Utvikling av alpinanlegget vil være et tiltak som sikrer barn og unge gode aktivitetsmuligheter og opplevelser. Det tas sikte på at ungdom involveres i det videre arbeidet.

Temaet *Samfunn og næringsutvikling* omfatter flere av temaene som det vises til bl.a. næringsutvikling og betydning for samfunnet.

Planområdet er avgrenset til de områder hvor det planlegges nye tiltak. Området er voldsomt stort og innehar mange problemstillinger som må løses, og det ansees ikke som aktuelt å utvide området.

Belysning vil være naturlig å si noe om i forbindelse med planbeskrivelsen. Planbestemmelsene sier noe om belysning av skianlegget. På bakgrunn av merknaden er belysning innarbeidet som et hensyn som må ivaretas, jf. pkt 4.3 i planprogrammet.

Planforslaget vil ikke legge opp til bebyggelse som ligger høyere enn dagens bebyggelse eller det som er angitt som fremtidige utbyggingsområder i arealdelen. Planforslaget ivaretar landskapets kvaliteter i forhold til kulturmiljø og estetikk på best mulig måte. Føringer med hensyn byggets utforming er sikret i planbestemmelsene.

Deler av dyrka mark vil måtte berøres blant annet med bakgrunn i etablering av atkomst. Landbruk er vurdert som en del av konsekvensutredningen.

Temaene som nevnes blir vurdert under andre temaer til tross for at det ikke er angitt som et eget utredningstema. Klima og Miljø inngår som en naturlig del av andre temaer. Utredning med hensyn til energi er i planprogrammet angitt under temaet Infrastruktur og trafiksikkerhet.

Fremtidig energibehov og alternativer for energiforsyning er temaer i planbeskrivelsen, og fulgt opp i planbestemmelsene.

Planen vil ha fokus på å ikke bruke bilen til bevegelser internt i området. Tilrettelegging for gående/syklende mellom sentralområdet og base bunnstasjon på Flyhaugen bygger opp under at bilen kan stå under opphold. Tilrettelegging for buss har også vært et tema og areal er avsatt i sentralområdet.

Konsekvenser av planforslaget for verdiene som gjør Rauma med nedbørsfelt verneverdig mot kraftutbygging utredes samt om tiltakene medfører forringelse av tilstanden i Bøvre. Planen vil synliggjøre de tiltak det vil være behov for å gjøre i vassdraget med intensjon om å erstatte særlovsbehandling i etterkant.

Planen hensyntar i størst mulig grad myr med hensyn til utbygging og andre tiltak, som kan komme i konflikt med hensyn til den funksjonen myr har.

Det foreligger et godt kunnskapsgrunnlag om villreinens arealbruk som er lagt til grunn for konsekvensvurderinger. Enkelte avbøtende tiltak som informasjonspunkt om villrein er innarbeidet i planen.

Det er foretatt kartlegging av biologisk mangfold innenfor utbyggingsområder. Det er foretatt en vurdering etter Naturmangfoldloven § 7-12.

Det er ingen områder som er angitt som BS7 i vedtatt regional plan for Dovrefjellområdet. Buffersone 7 er tatt ut og omgjort til bygdenært område (BO), og det betyr at det ikke lenger er noen buffersone mellom Bjorli

og det nasjonale villreinområdet. Villreinsområdet følger landskapsverngrensa. Mål og retningslinjer til den regionale planen er misvisende, da det viser til BS7, som ikke lenger er en del av planen. I BO som gjelder for Bjorli kan kommunene fremme kommune- og reguleringsplaner uten at den regionale planen legger føringer for arealbruken.

Trafikkmessige vurderinger er en del av temaet Infrastruktur og sikkerhet. Statens vegvesenets vegnormaler er lagt til grunn for trafikkarealer i planen.

Innlandet fylkeskommune v/kulturarv har angitt at det er behov for å befare hele den nordligste delen av planområdet. I merknad er det oppgitt at dette må gjennomføres før tiltak etter planen kan realiseres, men etter samtale med kulturarv angis det at dette bør gjennomføres i forbindelse med kunngjøring av planen og at planen ikke kan vedtas før dette er gjennomført. Kulturarv har ikke anledning til å gjennomføre dette før til våren/sommeren. Kulturminnefaring er bestilt og dette gjennomføres så rakt raskt som mulig så fort forholdene tillater det. Resultatet av befaringen legges til grunn for arbeidet med planen før vedtak.

Planbeskrivelsen er endret noe under kapittel 4.5, slik at Kulturarv sine behov for å gjennomføre arkeologiske kulturminner i nordre del av planområdet fremgår under utredningsbehov.

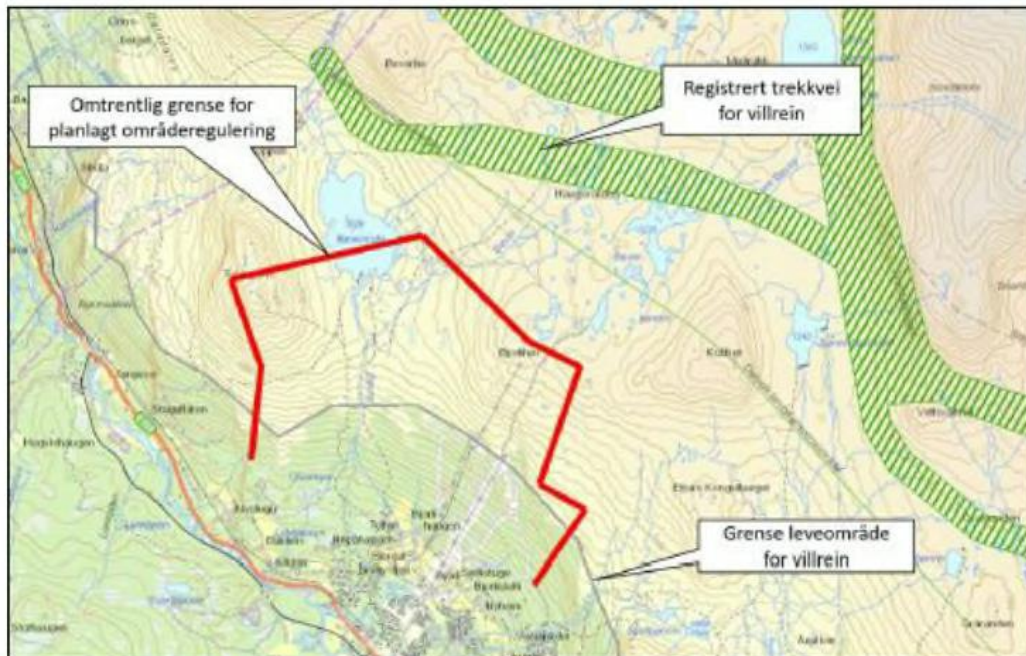
Planen er avgrenset til kun det nødvendige og Kongevegen er ikke lenger en del av planområdet.

2.15 Snøhetta villreinutvalg, brev datert 12.11.20

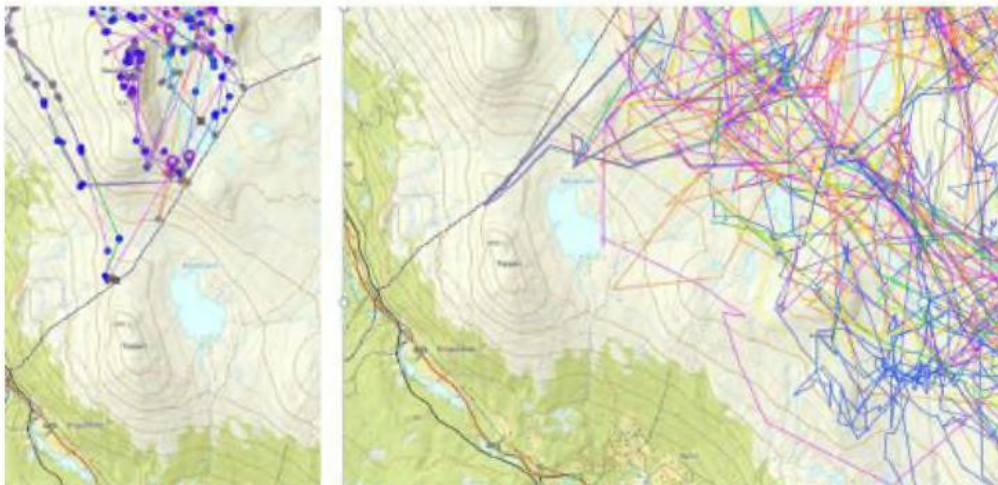
Oppsummering

Snøhetta villreinområde er et nasjonalt villreinområde og en del av den ene av europeisk villreinregion. Villreinen i Snøhetta vurderes som svært verdifull internasjonalt og nasjonalt.

Store deler av det foreslåtte reguleringsområdet ligger innenfor det registrerte leveområdet til villrein. Den regionale planen for Dovrefjellsområdet ble vedtatt av Kommunal og moderniseringsdepartementet 25.7.2017. Her ble det vedtatt at leveområdet for villrein i dette «utbyggingsområdet» skulle defineres som «bygdenært område» *Grensa for nasjonalt villreinområde (NVO) ned mot Lågen/Rauma og Lesjadalføret følger vernegrensa for Dalsida landskapsvernområde og trekkes ikke lenger ned mot dalbunnen. Dette gjelder fra Lesja sentrum til grensene ved Romsdalshorn. Området utenfor NVO/LVO- grensa skal være bygdenært område»*

Omtrentlig grense for planlagt områderegulering (rød strek), villreinens leveområde, registrerte trekkeveier for villrein. Kilde: Planprogram. Områderegulering Bjorli. dato 9.9.2020. www.naturbase.no

Resultatene fra radiomerkeprosjektet viser de merkede reinsdyrenes områdebruk i prosjektperioden (Rauma kommune til venstre og Lesja kommune til høyre). Kilde www.dyreposisjoner.no

Villreinen har stor forvaltningsinteresse. Det er de siste årene innhentet mye kunnskap om villreinens arealbruk og menneskelig ferdsel i Snøhetta villreinområde. Selv om merkeprosjektene ble gjennomført en del år når villreinstammen var mye mindre enn dagens situasjon brukte villreinen fjellene mot Bjorli. Snøhetta

villreinutvalg antar at områdebruken av fjellene opp for Bjorli har økt siden merkeprosjektet og vil påpeke at en økt ferdsel innover fjellet fra Bjorli er særdeles uheldig med tanke på trekkpassasjene vestover mot Romsdalsfjellene.

Vedtak i snøhetta villreinsutvalg:

Snøhetta villreinutvalg vil påpeke at stammen på vestområdet har vokst siden merkeprosjektene ble avsluttet, og all økning av ferdsel i aksene Bjorli-Eikesdalen vil være negativt med tanke på trekkpassasjene reinen har vestover Romsdalsfjellene.

Villreinutvalget påpeker at all eksisterende kunnskap om rein i område må brukes, og at Lesja kommune praktiserer en restriktiv holdning når det kommer til ny-utbygginger som kan påvirke villreinens leveområder.

Villreinutvalget er imot all aktivitet som vil føre til økt ferdsel i aksene Bjorli- Eikesdalen.

Området mellom Bjorli og Eikesdalen er særdeles viktig med tanke på villreinens mulighet til å bruke fjellene vestover Romsdalsfjellene.

Forslagstillers kommentar

Eksisterende kunnskap om rein i området og regional plan for Dovrefjellområdet er lagt til grunn for videre planlegging og vurderinger. Vedtaket i villreinsutvalget tas til etterretning.

Innspillet innebærer ikke endringer av planprogrammet. Innspillet tas med i vurderingen av planforslaget.

2.16 Fylkesmannen i Innlandet, brev datert 16.11.20

Oppsummering

Generelt

Fylkesmannen har tidligere gitt uttrykk for at vi mener det hadde vært mer gunstig å ta videre utvikling av Bjorli inn i revisjon av kommuneplanen. Det er utfordrende å regulere et så stort område, samtidig som at det ikke er stort nok til at en får med helheten i utviklingen av Bjorli.

Fylkesmannen mener at for videre utvikling av Bjorli må kommunen og tiltakshaver vurdere fortetting av eksisterende utbyggingsområder samt eventuelt transformasjon av områder som allerede er tatt i bruk, før en legger ut nye områder.

I utviklingen fram mot 2030 er det lagt inn at det skjer en økning i utbygging av nye fritidsboliger fra dagens 30 pr. år til 80 hytter /leiligheter år i perioden, slik at det totale antall fritidsboliger øker med 33%, fra 1500 til 2000 hytter/leiligheter. Dette er et betydelig antall og vil legge beslag på betydelige arealer dersom alt skal legges ut på nye områder. Vi har ikke noen oversikt over arealbeslag pr. enhet på Bjorli i dag, men det er klart at det vil være begrensa hvor lenge en kan fortsette med samme arealforbruk.

Planprogram

Planprogrammet legger til grunn at planen skal kunne vedtas etter kun en høring. Erfaringsmessig er det utfordrende å klare, og mer utfordrende dess større og mer komplekse planer. Dersom nasjonale interesser blir berørt gjør det saken enda mer kompleks.

Under pkt 2.1 Regionale og nasjonale føringer må en også ta inn Nasjonal jordvernstrategi og Lov om jord (jordlova). Videre kom det i mai 2019 nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023.

Planprogrammet svarer etter det vi kan se ut de vesentlige utredningsbehov, men der det vil være et valg av ulike løsninger må de ulike alternativer utredes. Se nærmere om dette under kommentar til vegalternativer under landbrukshensyn.

Naturfare er gitt mye plass i planprogrammet. Vi anbefaler at kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse, samt risiko- og sårbarhetsanalyse fra kommuneplanens arealdel gjennomgås for å se om det er andre tema/uønskede hendelser som bør vurderes nærmere.

Villreinhensyn

Når det gjelder faglig beskrivelse av villreinen sin arealbruk og potensielle konflikter viser vi til NINA-rapport 932, «Ferdse i Snøhettaområdet» fra 2013. Den var det faglige grunnlaget for vår vurdering om at Bjorli kan tåle noe videre utbygging, uten stor fare for forstyrrelse av villrein. Det er likevel en uttrykkelig forutsetning for denne vurderingen, at det må tilrettelegges på tvers av dalføret og ikke inn i fjellet i retning Eikesdalen.

Regional plan for Dovrefjellområdet ble vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 25. juli 2017. Planområdet som det varsles oppstart for er i sin helhet definert som såkalt «bygdenært område» men grenser inn til nasjonalt villreinområde.

I innsigelsesavgjørelsen knyttet til kommunedelplan for Bjorli fra 2008 er det en forutsetning om at kommunen følger opp arbeidet med å begrense ferdsel inn i villreinområdet. Kunnskap viser at det er særlig viktig at videre utbyggingen ikke øker ferdsel fra Bjorliområdet innover i fjellet. Vi forventer at dette blir sentralt i den kommende konsekvensutredningen.

Det er så langt planlagt for og delvis bygd ut toppunkt for heis og nedfarter på høgdene SV og SØ for Bøvervatn. Fylkesmannen mener ytterligere tilrettelegging på det høgdenivået, og ikke minst lenger innover fjellet, kan være i strid med nasjonal villreinpolitikk. Videre utbygging og tilrettelegging bør skje nede i og langs dalføret, godt under skoggrensa.

Vassdrag

Planområdet ligger innenfor nedbørfeltet til det varig verna Rauma-vassdraget. Fylkesmannen forventer utbygging med romslig avstand til sidevassdrag (i utgangspunktet ca. 100 m til hovedløpet Bøvre og 30-50 m til andre sidevassdrag). Dette har også et samfunnssikkerhetsperspektiv, knyttet til flom og overvann. Fylkesmannen forventer videre at planen ikke legger til rette for nedbygging av myr eller å legge infrastruktur i myr, særlig dyp myr.

Naturmangfold og urørt natur

Elva Bøvre sitt innløp i Bøvervatn er registrert som naturtype deltaområde med lokal verdi, men lokaliteten er dårlig kartlagt. Videre er det registrert flere forekomster av den rødlista lavarten vanlig sotbeger (NT, nær trua) i nedre del av planområdet, mellom Flyhaugen og Sauhushaugen.

Utover dette har ikke Fylkesmannen kunnskap om særlige naturmangfoldsverdier ut fra eksisterende kunnskap. Vi forutsetter likevel at tiltakshaver vurderer om kunnskapsgrunnlaget er godt nok, jf. §§ 8-12. I denne plansaken er en slik vurdering særlig viktig, sett i forhold til planområdets størrelse og at det finnes store naturområder uten inngrep, delvis klassifisert som INON-områder. Vi legger til grunn at det vil være behov for en supplerende kartlegging evt. kombinert med informasjonsinnhenting for området. Slik utbyggingen er gjennomført på Bjorli i dag er det et inngrepsfritt område (INON sone 2) som strekker seg nedover på vestsida av Bøvre, etter utløp fra Bøvervatn.

Energibruk og klimahensyn

Fylkesmannen forventer at utbyggingen vurderer energiløsninger utover kun å dekke varmebehovet med elektrisk energi, jf. bl.a. Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klima-tilpasning. Konkret forventer vi også en vurdering av samla energibruk i planlagt bygningsmasse, med vekt på mulig utnyttning av bioenergi, optimal energibruk, reduserte utslipp samt materialbruk. Vi viser her også til føringer i kommunens gjeldende kommunedelplan for klima og energi.

Barn og unge

Fylkesmannen ønsker å påpeke at det er sentralt å ivareta barn og unge i alle aldersgrupper i denne planprosessen. Det aktuelle planområdet er et område som er attraktivt for familier, barn og unge. Ved en slik lokalisering er det sentralt at hensynet til barn og unge sitt behov for gode nærmiljø blir ivaretatt. Det må finnes arealer og steder der ulike aldersgrupper kan oppholde seg og utfolde seg, også de minste barna.

Det er viktig at det blir gjort en beskrivelse av virkninger av planforslaget, vurderinger av barns beste og krav til fysisk utforming. Også i hytteområder skal det ved omdisponering av arealer som er i bruk eller avsatt til uterom, fellesareal og friareal som brukes eller er egnet for lek, gjøres en vurdering av de eksisterende leke- og oppholdsarealene og skaffes fullverdig erstatning i rimelig nærhet jf. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planlegging (RPR BU).

Landbruks-hensyn - jordvern

Dyrka og dyrkbar jord er en grunnleggende ressurs for å sikre matforsyninga på kort og lang sikt. Stortinget vedtok i desember 2015 Nasjonal jordvernstrategi og fastsatte der et mål om at den årlige omdisponeringen av dyrka jord skulle være mindre enn 4000 daa/år innen 2020. Dette tilsvarer ca. 400 daa/år i Innlandet. Ut fra dette er det klart at omdisponering av dyrka jord og arealutnyttelse generelt må vurderes strengere enn tidligere. I den sammenheng bør tidligere avsatt areal i kommuneplanens arealdel også revurderes ved rullering, - både i forhold til omdisponering av dyrka jord og krav om høyere arealutnyttning.

Dersom det er aktuelt å omdisponere dyrka eller dyrkbar mark, skal det også utredes alternativ som ikke medfører tap av dyrka/dyrkbar mark. Fylkesmannen forventer at det stilles krav til effektiv arealutnyttelse ved all planlegging av bygge- og anleggstiltak.

Kommunene skal i planleggingen ta hensyn til ulike formål og samfunnsinteresser og balansere lokale ønsker mot nasjonale interesser og mål. Viktige jordbruksareal er en slik nasjonal interesse. Fylkesmannen understreker at det bør være svært gode grunner for å omdisponere dyrka mark til utbyggingsformål.

Fylkesmannen forutsetter at det i planbeskrivelsen lages et arealregnskap som viser omdisponering av fulldyrka areal, overflatedyrka areal, innmarksbeite, skogsareal fordelt på høg, middels og lav bonitet samt dyrkbart areal, alle fordelt på ulike arealformål.

I planprosessen har det vært lagt frem ulike vegalternativer for atkomst inn til det nye baseområdet hvor nye skiheiser skal starte. Alle disse alternativene legger beslag på dyrka jord og noen fører til mye oppdeling og uheldig arrondering som gjør at det i praksis blir omdisponert mer dyrka jord enn det som blir direkte beslaglagt. Ut fra en grov arealvurdering med bakgrunn i de tekniske tegningene, ser det ut til at alternative medfører omdisponering av ca. 7,5 – 12 daa dyrka mark. Fylkesmannen mener at det må søkes etter alternativer som ikke medfører omdisponering av dyrka jord. Videre hvilke avbøtende tiltak som kan gjøres for å redusere arealbeslaget i de tilfeller dyrka mark omdisponeres. Det må lages arealoppgaver over de ulike aktuelle alternativer hvor en også tar inn areal som må forventes å gå ut av drift pga. arronderingshensyn. Det er klart at omdisponering av dyrka jord vil være i strid med nasjonale jordvern hensyn.

Når det er lagt alpinbakker og løyper over dyrka jord har det vært lagt vekt på at jorda fortsatt kan dyrkes/beites. Fylkesmannen ser det som en forutsetning og mener at det da må reguleres som kombinert formål alpinbakke/skiløype/landbruk og hvor det i bestemmelsene tas inn hvordan kombinasjonen skal være. Det er oppgitt at planområdet ligger delvis innenfor verneskoggrensa. Slik vi leser kartet for det aktuelle området omfattes all skog av verneskogbestemmelsene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige forhold skal ivaretas i planforslaget på grunnlag av vurderinger og risiko- og sårbarhetsanalyse, jfr. plan- og bygningsloven §§ 3-1 pkt. h og 4-3. Dette skal også omfatte klimatilpasning og konsekvenser av klimaendringer. Vi forutsetter at Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-5/18- Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling blir lagt til grunn. Risiko- og sårbarhetsanalyser skal utformes i tråd med veileder fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging.

Kommunen må sikre at planområdet er tilstrekkelig sikret mot fare eller vesentlig ulempe, og at tiltak ikke fører til fare eller vesentlig ulempe for grunn, jfr. plan- og bygningsloven § 28-1. Vi forutsetter at føringer gitt i lovverk og forskrifter blir overholdt. I dette tilfellet vil overvanns-håndtering, tilkomst til de ulike områdene og påvirkning på områder utenfor planområdet være naturlig å avklare i planforslaget. Planforslaget er fremmet som en områdereguleringsplan, men med større arealer som detaljreguleres i planforslaget. Dette setter større krav til utredning av risiko- og sårbarheter innenfor planområdet og tiltakene for å avgrense disse.

Kart i Innlandsgis

Regionale myndigheter bruker Innlandsgis i planarbeidet og den blir synkronisert mot regulerings-planer i kommunens kartløsning hver dag. Vi forutsetter derfor at plankartet blir lagt inn i kommunens kartløsning senest når planen legges ut på høring.

Forslagstillers kommentar

Rullering av kommuneplanens areadel er en omfattende planoppgave, som er tidkrevende. Områderegulering vil muliggjøre en ønsket utvikling, hvor overordnede føringer vil sikres samtidig som utbyggingsområder detaljeres i slik grad at de kan utvikles på bakgrunn av planen. Planen legges vekt på en delvis transformasjon av sentralområdet, men det er også viktig med videreutvikling av skianlegget og basene til det nye anlegget. Utbyggingen vil skje etappevis. Det jobbes mot et mål om et vedtak etter kun en høring. Dialog og avklaringer underveis i planprosessen har derfor vært viktig.

Nevnte nasjonale strategi og forventninger er tatt inn i planprogrammet under pkt. 2.1.

Naturfare er gitt mye plass i planprogrammet, da dette er et viktig tema med hensyn til videre utvikling på Bjorli. Kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse og risiko og sårbarhetsanalyse fra arealdelen har vært en del av kunnskapsgrunnlaget.

Regional plan for Dovrefjellområdet åpner for at Bjorli kan videreutvikles som turistdestinasjon og hytteområde. I Regional plan for Dovrefjellområdet (Mål og retningslinjer) fremgår det følgende av retningslinjenes pkt.2.4:

«I BO kan kommunene fremme kommune- og reguleringsplanar utan at den regionale planen legg føringar for arealbruken». Planlagte toppunkt for heis og nedfarter ligger dessuten i arealdelen og er avklart av departementet i forbindelse med kommunedelplan for Bjorli.

Kommuneplanens arealdel bestemmelse pkt 6.1 åpner for at det i reguleringsplan kan fastsettes andre regler som gir anledning til inngrep nærmere strandlinja. 100-meters beltet er imidlertid lagt inn som en hensynssone hvor det ikke er tillatt å oppføre nye bygge og anleggstiltak. Konsekvensene av eventuelle tiltak innenfor 100 meters beltet vil i såfall måtte utredes. Vanligvis er det 20 meters byggegrense som legges til grunn for andre bekker og vassdrag. En avstandsgrense på 20 meter fra bekker vil normalt dekke fare for flom og flomskred. Avstand til bekker i planområdet er vurdert ut i fra hensynet til flom.

I forbindelse med dette planarbeidet er det gjennomført kartlegging av biologisk mangfold for deler av området. De registrerte rødlisteartene innenfor planområdet er et resultat av denne kartleggingen. Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens §§ 8-12 og en konsekvensutredning på temaet naturmangfold er gjennomføres som en del av planarbeidet.

Fremtidig energibehov og alternativer for energiforsyning er tema i planbeskrivelsen, og fulgt opp i planbestemmelsene.

I planprogrammet fremgår det at det skal gjøres rede for hvordan planforslaget ivaretar barn- og unge, slik at deres interesser ikke kommer i konflikt med andre hensyn/interesser. Det er tatt kontakt med skolene med bakgrunn i ønske om å involvere ungdom, men det er ikke gjennomført på nåværende tidspunkt noe involvering, noe som bl.a. kan skyldes utfordringene med covid-19 gjennom høsten. Det tas sikte på involvering når et planforslag foreligger.

Planens konsekvenser for landbruksinteressene er vurdert som en del av konsekvensutredningen. I dette ligger det også arealregnskap for omdisponering av landbruksarealer eller for de arealer som går ut pga arronderingshensyn.

Det ligger utbyggingsområder i godkjent arealdel, men lokaliseringen av disse er vurdert på ny ut ifra ønsket utvikling av området og de hensyn som gjelder.

Det er lagt opp til effektiv arealutnyttelse, særlig i sentrale områder og der utbygging evt kommer i berøring med landbruksareal.

Risiko- og sårbarhetsanalyse er utarbeidet som en del av planarbeidet.

Lesja kommune vil legge planforslaget inn i kommunens kartløsning ved høring.

3 Oppsummering og vurdering av merknader i forbindelse med utvidet planområde

3.1 Statsforvalteren i Innlandet, brev datert 02.02.21

Oppsummering

Statsforvalteren registrerer at deler av det utvida området omfattes av fareområde ras- og skredfare i kommuneplanens arealdel, samt av aktsomhetskart for jord og flomskred. Vi forutsetter at dette legges til grunn for det videre arbeidet.

Vi viser til vårt tidligere innspill i saken jf. Fylkesmannens brev av 16. november 2020. Utvidelsen av planområdet gir ikke grunnlag for ytterligere merknader ut over det som vi spilte inn der.

Forslagstillers kommentar

Områdene for ras er kjent, og det er tatt hensyn til dette ved utarbeidelse av planforlaget.

3.2 Innlandet fylkeskommune, brev datert 17.02.21

Oppsummering

Fylkeskommunen har ingen merknader til utvidelsen. Vi merker oss at området er ras- og flomutsatt, men forutsetter at området blir omfattet av KU og ROS-arbeidet som er pågående pt samt at også dette området innlemmes i kulturminneregistrering/ befaring som skal utføres til våren.

Forslagstillers kommentar

Området for ras- og flom er kjent. Dette er hensyntatt.

3.3 NVE, brev datert 16.02.21

Oppsummering

NVE har gitt et generelt innspill, jf. oppsummering av tidligere innspill datert 04.11.20.

Forslagstillers kommentar

Viser til kommentarer under innspill fra NVE datert 04.11.20.